«Народная Воля» в Facebook www.facebook.com/nv.online.info, в Vkontakte www.vk.com/nvonlineinfo

№ 79 (4639)

15 кастрычніка 2021 г.
Выдаецца з ліпеня 1995 г.
на беларускай
і рускай мовах

Выдавец:УП «Народная Воля».
Кошт — свабодны.



На прастор, на шырокі разлог
Выходзі, мой народ, грамадою...
Якуб КОЛАС

Народная Воля

Вялікі дзякуй усім, хто падтрымлівае «Народную Волю» ў гэты надзвычай цяжкі час.
Рэдакцыя.

ЧТО ВЗВОЛНОВАЛО...

Лайкнул новость – попал в тюрьму?

*12 октября премьер-министр **Роман Головченко** подписал постановление Совета Министров №575 **«О мерах противодействия экстремизму и реабилитации нацизма»**, регламентирующее порядок реализации положений Закона «О противодействии экстремизму».*

Что написано в постановлении?

МВД будет вести перечень граждан и организаций, причастных к экстремистской деятельности.

Информацию о применении мер по противодействию экстремизму и реабилитации нацизма в МВД будут присылать суды и КГБ.

Важный момент: попадание в базу можно будет обжаловать в течение месяца.

Документом также утверждаются формы, по которым МВД будет вести перечни организаций, формирований, индивидуальных предпринимателей, граждан Беларуси, иностранных граждан или лиц без гражданства, причастных к экстремистской деятельности.

Однако постановление Совмина, которое взбудоражило общественность, регулирует только порядок работы с экстремистскими материалами. Основания для привлечения подписчиков подобных ресурсов к уголовной ответственности в постановлении не прописаны.

Как на практике будут применять этот документ, который начнет действовать с 15 октября? Ясности пока нет. И вопросов больше, чем ответов.

***

Общественность всполошилась не столько из-за появления постановления Совмина, сколько из-за заявления, которое накануне распространил официальный телеграм-канал Главного управления по борьбе с организованной преступностью МВД Республики Беларусь. Читаем:

«В этой связи ГУБОП начинает работу по признанию незарегистрированных групп граждан, осуществляющих экстремистскую деятельность, в том числе в мессенджерах и социальных сетях, – экстремистским формированиями. Это означает, что подписчики телеграм-каналов и чатов, признанных экстремистскими, будут привлекаться к уголовной ответственности по статье 361-1 Уголовного кодекса. Как участникам экстремистского формирования им грозит до семи лет лишения свободы. ГУБОП предупреждает, что подписка на экстремистские каналы и чаты влечет уголовную ответственность!»

Заметим, в самом постановлении Совмина об этом ни слова. Но вот что написано в Уголовном кодексе:

«Создание экстремистского формирования, а равно формирования, деятельность которого направлена на реабилитацию нацизма, либо руководство таким формированием или входящим в него структурным подразделением – наказываются ограничением свободы на срок до пяти лет или лишением свободы на срок от трех до семи лет».

Когда читаешь заявление, распространенное телеграм-каналом ГУБОП, то действительно возникает ряд вопросов. Остается надеяться, что в ближайшие дни правоведы дадут соответствующие комментарии.

ПОИМЕННО

А судьи кто?

Вот список лиц, которые входят в состав Республиканской комиссии по проведению оценки символики и атрибутики, информационной продукции на предмет наличия (отсутствия) в них признаков проявления экстремизма.

Лилия Ананич – заместитель председателя Постоянной комиссии Палаты представителей Национального собрания Республики Беларусь по правам человека, национальным отношениям и средствам массовой информации (председатель Республиканской комиссии).

Игорь Бузовский – заместитель министра информации (заместитель председателя Республиканской комиссии).

Елена Оношко – консультант управления издательской и полиграфической деятельности Министерства информации (секретарь Республиканской комиссии).

Дмитрий Безнюк – заместитель директора по научной работе государственного научного учреждения «Институт социологии Национальной академии наук Беларуси», доктор социологических наук.

Андрей Дудчик – заместитель директора по научной работе государственного научного учреждения «Институт философии Национальной академии наук Беларуси», кандидат философских наук.

Елена Ермолич – заместитель директора государственного учреждения «Национальная книжная палата Беларуси».

Игорь Жуков – заместитель начальника главного управления Комитета государственной безопасности.

Сергей Кабакович – начальник отдела информации и связи с общественностью центрального аппарата Следственного комитета.

Наталья Катович – начальник управления воспитательной и идеологической работы научно-методического учреждения «Национальный институт образования» Министерства образования, кандидат педагогических наук, доцент.

Алла Кирдун – доцент кафедры белорусской филологии учреждения образования «Белорусский государственный технологический университет», кандидат филологических наук.

Юрий Комлач – заместитель начальника главного управления – начальник отдела таможенных расследований главного управления организации борьбы с контрабандой и посттаможенного контроля Государственного таможенного комитета.

Сергей Косачук – главный специалист отдела информации и пропаганды управления идеологической работы Государственного пограничного комитета.

Вадим Лакиза – директор государственного научного учреждения «Институт истории Национальной академии наук Беларуси», кандидат исторических наук.

Татьяна Лапунина – начальник отдела речеведческих и экономических исследований государственного учреждения «Научно-практический центр Государственного комитета судебных экспертиз Республики Беларусь», кандидат филологических наук.

Сергей Лебединский – заведующий кафедрой теории и методики преподавания русского языка как иностранного факультета международных отношений Белорусского государственного университета, доктор филологических наук, доцент.

Лариса Мельгуй – заведующий сектором регистрации средств массовой информации и контроля за соблюдением законодательства управления правового обеспечения и контроля за соблюдением законодательства Министерства информации.

Галина Николаенко – проректор по научной работе государственного учреждения образования «Академия последипломного образования», доктор педагогических наук, доцент.

Екатерина Речиц – главный советник отдела экономического анализа управления внутренней политики Белорусского института стратегических исследований, кандидат юридических наук.

Юрий Ткачук – начальник четвертого отдела третьего управления главного управления по борьбе с организованной преступностью и коррупцией Министерства внутренних дел.

Дмитрий Юцов – заместитель начальника второго отдела четвертого управления главного управления по борьбе с организованной преступностью и коррупцией Министерства внутренних дел.

Подборку подготовила Галина РУТ.

РЕЗОНАНС

Александр КЛАСКОВСКИЙ:

«Человека могут случайно поймать, увидеть в телефоне запрещенную подписку и начать шантажировать»

«Не исключено, что они пытаются психологически воздействовать на тех, кто сидит в этих запрещенных телеграм-каналах, – *высказал свое мнение в комментарии «Салідарнасці» политический обозреватель **Александр Класковский**.* – Но логика их понятна. Таким образом расширяется потенциальная база для репрессий. Человека могут случайно поймать, увидеть в телефоне запрещенную подписку, а там – посадят не посадят, но как минимум смогут угрожать, шантажировать, запугивать.

Но самое главное то, что белорусские власти продолжают борьбу на информационном поле за умы граждан. Это продолжение той же политики, которая выразилась в тотальной зачистке независимых СМИ. Конечно, эти ресурсы обновляются и продолжают работать в том или ином виде, но бесследно это не проходит. Блокирование ресурсов отражается на посещаемости.

В этом случае власти видят, что часть читателей заблокированных информационных ресурсов перешла в телеграм-каналы. Поэтому решено продолжить наступление уже на этих площадках, в мессенджерах и соцсетях».

Основной упор, по мнению эксперта, в данном случае власти делают на нейтральную часть аудитории, которая после ограничений может перестать читать независимые ресурсы: «В первую очередь здесь идет борьба за так называемое электоральное болото, за тех людей, которые раньше не интересовались политикой, но на волне событий прошлого года у них пробудился интерес к политике, и они примкнули к протестной части общества. Теперь эта категория остывает к политике. Понятно, что убежденные противники режима будут и дальше читать те же каналы независимо от того, объявлены они экстремистскими или нет. Кто-то просто ради безопасности ликвидирует подписку и продолжит заходить и читать.

Но часть белорусского населения – это люди колеблющиеся. И здесь расчет на то, что они испугаются, выйдут из числа подписчиков и потом не станут заглядывать на эти ресурсы».

ГУЧНАЯ СПРАВА

Абарона Віктара Бабарыкі патрабуе адмяніць прысуд

На гэтым тыдні ў Вярхоўны суд Беларусі паступіла наглядная скарга на прысуд былому банкіру і экс-прэтэндэнту на прэзідэнцкую пасаду.



Як паведаміў **Дзмітрый Лаеўскі**, былы адвакат **Віктара Бабарыкі**, паколькі палітвязень пазбаўлены права на апеляцыйны перагляд справы, то падача наглядной скаргі – адзіны працэсуальны спосаб аспрэчыць неправасудныя асуджэнне.

Паводле слоў Лаеўскага, у скарзе на 109 старонках даецца дэталёвы аналіз, які абвяргае ключавыя высновы прысуду і паказвае, што яны супярэчаць праву і фактам. У скарзе даказваецца незаконнасць і неабгрунтаванасць прысуду. Абарона Бабарыкі патрабуе адмяніць прысуд і спыніць справу ў сувязі з адсутнасцю складу злачынства.

Нагадаем, што Віктар Бабарыка вылучаўся прэтэндэнтам на пасаду прэзідэнта, у яго падтрымку было сабрана больш за чатыраста тысяч подпісаў грамадзян. Але, нягледзячы на гэта, напярэдадні рэгістрацыі кандыдатаў ён быў затрыманы. Улетку 2021 года яго асудзілі на 14 гадоў зняволення ў калоніі ўзмоцненага рэжыму.

Праз тры тыдні пасля вынясення прысуду Бабарыку яго адваката Дзмітрыя Лаеўскага пазбавілі прафесійнай ліцэнзіі.

Віктар ШПАК.

СІТУАЦЫЯ

Ці існуе ў Беларусі страйкавы камітэт «Беларуськалія»?

Днямі прайшла інфармацыя, што ў Лондане некалькі чалавек правялі акцыю салідарнасці са страйкамам «Беларуськалія». У «Народную Волю» патэлефанаваў адзін наш пастаянны чытач і пацікавіўся: ці існуе сёння такі страйкам у рэальнасці?

Каб высветліць сітуацыю, я звярнуўся да знаёмага былога актывіста страйкама «Беларуськалія» (прозвішча ён папрасіў не называць). Вось што ён сказаў:

– Сёння нават разважаць на гэтую тэму небяспечна, калі ты знаходзішся ў Беларусі. Асабліва пасля таго, як на краіне пракацілася хваля арыштаў рабочых. Таму страйкам, можа, і існуе, але на ваша пытанне няхай лепш адкажа той, хто рыхтаваў інфармацыю з Лондана.

Вядома ж, да Лондана датэлефанавацца я не змог, як і высветліць аўтарства публікацыі.

Віктар ШПАК.

ЧУЛІ?

Праваабаронца Марфа Рабкова сустрэлася з мужам

Паводле папярэдняй інфармацыі, суд над ёй можа пачацца ў снежні гэтага года.



Як стала вядома, днямі **Марфе Рабковай** дазволілі сустрэцца з мужам **Вадзімам Жаромскім** – спатканне, якое праццягвалася гадзіну, праходзіла ў спецыяльных кабінках праз шкло з дапамогай тэлефонных трубак.

Паводле слоў Вадзіма, жонка вельмі схуднела, выглядае стомленай, а колер яе твару попельна-бледны. Пасля перанесенага COVID-19 у яе павялічыліся і баляць лімфавузлы, Марфе таксама да гэтага часу адмаўляюць у стаматалагічным лячэнні.

Нагадаем, што каардынатарка валанцёрскай праваабарончай службы была затрымана 17 верасня 2020 года.

Марфе Рабковай паведамілі, што яна затрымана ў межах крымінальнай справы паводле ч.3 арт.293 КК (навучанне ці іншая падрыхтоўка асоб для ўдзелу ў масавых беспарадках альбо фінансаванне такой дзейнасці). Па гэтым артыкуле ёй і было прад'яўлена абвінавачанне.

Сяргей ЗАБЛОЦКІ.

ПАРАЎНАЕМ!



МАЗ і MAN: велізарная розніца!

Калі параўнаць два прадпрыемствы, то перавага будзе далёка не на карысць беларускага.



«МАЗ» – гэта брэнд, які заваяваў прызнанне сваёй прадукцыі не толькі ў Беларусі, але і далёка за яе межамі, – гаворыцца на сайце прадпрыемства. – Прадукцыя Мінскага аўтамабільнага завода – гэта тэхніка, якая адпавядае экалагічным стандартам Еўра-3, Еўра-4, Еўра-5, Еўра-6.

Пад маркай «МАЗ» з канвеера завода выпускаюцца седлавыя цягачы, бартавыя аўтамабілі, шасі пад ўстаноўку рознага спецабсталявання. Усяго больш за 500 мадэляў і мадыфікацый.

Таксама Мінскі аўтамабільны завод выпускае пасажырскую тэхніку. Гарадскія, міжгароднія, турыстычныя і спецыяльныя аўтобусы паспяхова працуюць на розных маршрутах па ўсім свеце. За свой дызайн, функцыянальнасць, якасць і надзейнасць яны неаднаразова былі ўдастоены высокіх узнагарод на міжнародных аўтамабільных салонах і спецыялізаваных выставах. Сёння пасажырская тэхніка МАЗ прадстаўлена 15 мадэлямі ў больш як ста выкананнях.

Сучасны дызайн у сукупнасці з высокімі тэхнічнымі характарыстыкамі дазваляе тэхніцы МАЗ займаць стабільную пазіцыю на міжнародным рынку аўтатэхнікі, канкуруючы з сусветнымі вытворцамі».

Вядома таксама, што сёння мадэльны шэраг аўтамабільнай тэхнікі МАЗ складаецца з больш як 500 мадэляў і мадыфікацый. Як кіруючая кампанія МАЗ уваходзіць у холдынг «БелаўтаМАЗ» разам з дзясяткам іншых прадпрыемстваў.

Нямецкі аўтаканцэрн MAN – таксама адзін з найбуйнейшых у свеце вытворцаў грузавых аўтамабіляў, аўтобусаў і спецтэхнікі.

«На МАЗе працуе звыш 15 тысяч чалавек, у канцэрне MAN – амаль 54 тысячы», – параўноўвае два прадпрыемствы юрыст, антыкрызісны кіраўнік з пяцігадовым стажам **Міхаіл Кірылюк**. – *Аб'ём продажаў МАЗа за 2020 год склаў каля 530 мільёнаў еўра, MAN прадаў прадукцыі на 11,6 мільярда еўра.*

Чысты прыбытак МАЗа ў мінулым годзе склаў (лічбы ўзяты з адкрытых крыніц) 50.800 еўра, аперацыйная рэнтабельнасць (маржа) МАЗа – 0,01 працэнта. А вось чысты прыбытак канцэрна MAN – 631 мільён еўра, маржа – 5,4 працэнта. Гэта значыць, што чысты прыбытак нямецкага канцэрна амаль ў 12,5 тысячы разоў больш, чым беларускага. Атрымліваецца, што MAN і прадае ў 20 разоў больш, і працуе ў 540 разоў больш эфектыўна».

Аналітык адзначае, што на аднаго работніка МАЗа прыходзіцца 34 тысячы еўра выробленай прадукцыі, а на аднаго супрацоўніка нямецкага канцэрна – 215.500 еўра.

«Значыць, кожны работнік МАЗа зарабіў для свайго прадпрыемства толькі 3,3 еўра за год, – дадае ён. – *А вось кожны работнік MAN зарабіў за год для канцэрна 11.723 еўра. Гэта ў 3500 разоў больш, чым зарабілі іх беларускія калегі.*

Колькі змог бы зарабляць МАЗ пры прыбытковасці ў 5,4 працэнта? Каля 28 мільёнаў еўра ў год! Але гэта толькі мары. Відаць, уся справа ў тым, наколькі эфектыўна арганізавана праца прадпрыемства».

Сяргей ЗАБЛОЦКІ.

ТЫМ ЧАСАМ

Паводле інфармацыі адзінага партала фінансавага рынку, чысты прыбытак МАЗа за мінулы год – 142 тысячы рублёў, годам раней былі чыстыя страты на 497 тысяч рублёў.

Па кароткатэрміновых абавязацельствах завод вінен больш за 1 мільярд рублёў, за год гэты доўг вырас на 300 тысяч рублёў.

Па доўгатэрміновых пазыках доўг завода – 487 мільёнаў рублёў, за год сума вырасла на 33 мільёны рублёў.

ДИПКУРЬЕР

Французский посол уедет из Беларуси?

*В интернете появилась информация, что Чрезвычайному и Полномочному Послу Франции в Беларуси **Николя де Лакосту** рекомендовано до понедельника покинуть территорию Беларуси. Из-за того, что он отказывается вручать верительные грамоты **Александру Лукашенко**.*



Некоторые сайты также сообщили, что посол Беларуси во Франции **Игорь Фисенко** отозван в Минск – по служебным делам.

МИД Беларуси пока не сделал официальных заявлений по поводу ситуации с французским послом. Но, вероятно, комментарий будет.

Копии верительных грамот Николя де Лакост вручил министру иностранных дел Беларуси **Владимиру Макею** 8 декабря минувшего года.

«В ходе встречи стороны обсудили состояние белорусско-французских отношений, а также актуальные вопросы международной повестки дня, – сообщала пресс-служба МИД. – *Макей пожелал послу активной плодотворной работы в Беларуси».*

В апреле этого года Макей встречался с Николя де Лакостом и послом Германии в Беларуси **Манфредом Хутерером** – обсуждали *«двусторонние отношения и актуальные вопросы международной повестки дня»: «В рамках разговора подтверждена взаимная заинтересованность сторон в сохранении каналов коммуникации, продолжении рабочих контактов и поддержании диалога».*

По информации «Народной Воли», когда через некоторое время после приезда Николя де Лакоста в Минск А.Лукашенко принимал верительные грамоты у новых дипломатов, французский посол был в отъезде. В конце сентября Лукашенко также принимал верительные грамоты от новых послов, но Николя де Лакоста, как, впрочем, и других европейских послов, среди них не было.

«Народная Воля» некоторое время назад интересовалась у французского дипломата, намерен ли он вручать верительные грамоты Александру Лукашенко. Ведь, как известно, Европа и Америка не признали его законно избранным президентом. Дипломат тогда ответил: когда станет известна дата церемонии вручения верительных грамот, он известит об этом правительство своей страны, и именно оно будет принимать решение по этому поводу. Судя по всему, от вручения верительных грамот было решено отказаться.

«Народная Воля» попросила подтвердить или опровергнуть информацию о предстоящем отъезде посла из Минска представителей посольства Франции в Беларуси.

«Без комментариев», – ответили там вчера.

Стоит заметить, что Николя де Лакост – один из самых заметных представителей дипломатического корпуса в Беларуси. За тот год, что он находится в нашей стране, дипломат провел сотни встреч с самыми разными персонами. Он общался не только с теми, кто активно поддерживает власть, но и с бизнесменами, главами оппозиционных партий и общественных организаций, руководителями независимых средств массовой информации. Он ходил на суды и посещал выставки, немало времени проводил в регионах. Николя де Лакост прекрасно говорит на русском и белорусском языках и отлично ориентируется в белорусской реальности.

Марина КОКТЫШ.

З-ЗА КРАТАЎ



Андрэй СКУРКО:
«Мы закладнікі, а не злачынцы»

Палітвязень-нашанівец Андрэй Скурко (на фота - з сынам) даслаў жонцы чарговы ліст. Ён піша, што «самае тупое ў турэмнай сітуацыі тое, што тут час нібыта спыняецца». *Наконт працягнення тэрміну ўтрымання за кратамі выказаўся так:* «У прынцыпе, нічога нечаканага. Вось адваротнае было б дзіўна. Мы ў пачатку гаварылі, што не будзем настройвацца на нейкія канкрэтныя даты і тэрміны («скора – хоць і не ясна дакладна, калі»).

Дый вялікага значэння тэрміны не маюць: мы закладнікі, а не злачынцы. Усё будзе ў сваю пару. Зараз у нас такі перыяд, але будуць і іншыя, абавязкова!»

ВАРШАВА–МІНСК

Станіслаў ЖАРЫН:
«Думаю, што ў дадзены момант сур'ёзныя палітычныя перамовы немагчымы»

Дзмітрый Гурневіч**, журналіст Радыё Свабода, узяў вялікае інтэрв'ю ў прэс-сакратара міністра-каардынатара польскіх спецслужбаў **Станіслава Жарына**. Вось адказ польскага чыноўніка на пытанне **«Ці разглядае польскі бок магчымасць перамоў з беларускім бокам? Лукашэнка публічна заяўляў, што ён гатовы сесці за стол перамоў».

– Мне здаецца, што ўмовы, якія высунуў Лукашэнка, вядомыя. З нашага пункту гледжання, ён намагаецца дэстабілізаваць Еўрасаюз, каб той адмовіўся ад санкцый супраць рэжыму. Таксама Лукашэнка хоча прымусіць прызнаць сябе легітымным кіраўніком Беларусі. Думаю, што ў дадзены момант сур'ёзныя палітычныя перамовы немагчымы. Хоць на нейкім рабочым узроўні мы не выключаем кантактаў з Беларуссю.



Польскія памежнікі.
Ілюстрацыйнае фота.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
15 КАСТРЫЧНІКА 2021 г.

100 РАДКОЎ



Міхася СКОБЛЫ

Дык навошта дым у вочы народу пускаць?

Створаная летась канстытуцыйная камісія вуснамі яе старшыні (ён жа старшыня Канстытуцыйнага суда) **Пятра Міклашэвіча** нядаўна абвясціла: да 7 лістапада народу будзе прад'яўлены праект новага варыянта Канстытуцыі. Я нездарма ў адным сказе тройчы ўжыў гэтыя базісныя для любой дзяржавы словы: *канстытуцыя* і *канстытуцыйны*. Паколькі менавіта новая Канстытуцыя, на думку юрыстаў (у мантыях і без) і шматлікіх экспертаў (прыўладных і не толькі) выведзе Беларусь з беспрэцэдэнтнага палітычнага крызісу, які ахапіў краіну пасля мінулагодніх прэзідэнцкіх выбараў.

Схамяніцеся, спадарове, і зірніце праўдзе ў вочы. А праўда такая, што «горш любой хлусні», як падкрэслівалася ў вядомай грыбаедаўскай камедыі.

Магчыма, прыхільнікі чарговай канстытуцыйнай рэформы не разумеюць, *што* яны бяруцца рэфармаваць, перарабляць і перапісваць. Ну, паленаваліся зазірнуць у тэкст той Канстытуцыі, дзейнай з 1996 года, пасля таго як іхнія папярэднікі (гэткія ж заўзятыя рэфарматары) ламалі цераз калена Канстытуцыю 1994 года. А я вось не паленаваўся і лішні раз пераканаўся, што дзейная Канстытуцыя (з усім адваротным дысбалансам галін улады) зусім не пазбаўлена прававых нормаў, якія ва ўсім цывілізаваным свеце прынята лічыць дэмакратычнымі каштоўнасцямі.

Іншая справа, што тыя прававыя нормы ў нашай краіне сталі неабавязковымі для выканання. Асноўны закон ператварыўся ў голую дэкларацыю, многія палажэнні і патрабаванні якой не маюць нічога агульнага з нашай суровай рэчаіснасцю.

Каб не быць галаслоўным, прывяду некалькі прыкладаў. Артыкулы 5-ы і 33-і Канстытуцыі гарантуюць «*палітычным партыям і іншым грамадскім аб'яднанням права карыстання дзяржаўнымі сродкамі масавай інфармацыі*», грамадзянам – «*свабоду поглядаў, перакананняў і іх свабоднае выказванне*» – і сцвярджаюць, што «*манапалізацыя сродкаў масавай інфармацыі дзяржавай не дапускаецца*».

А што мы назіраем у жыцці? Ніякімі партыямі на БТ ці на старонках «СБ» і не пахне, усе беларускія тэлеканалы манапалізаваны дзяржавай, а незалежныя СМІ заглушаны і задушаны (некаторыя, праўда, не да канца).

А паспрабуйце папрасіць слова на тым жа БТ з крытыкай палітыкі ўлад – і блізка не падпусцяць, а калі пачнеш спрачацца, то можаш апынуцца на Акрэсціна.

Артыкул 35-ы дазваляе свабоду сходаў, мітынгаў і шэсцяў. Колькі разоў ён парушаўся за мінулы год? Колькі шэсцяў (вялікіх і малых) было самым брутальным чынам разагнана? Колькі ўдзельнікаў дваровых сходаў апынуліся ў аўтазаках і ў адной сумна вядомай установе на Акрэсціна? Безліч. Літара закона была ў тых аўтазаках шматкроць растаптана. І калі амапаўскія дубінкі малацілі па людскіх плячах і галовах, яны адначасова малацілі і па Канстытуцыі.

Артыкул 50-ы ад імя дзяржавы дае нам права выбару мовы навучання і выхавання. Але ніякага выбару насамрэч няма, бо ў Беларусі няма ніводнай беларускамоўнай вышэйшай навучальнай установы, як няма і ніводнага дзіцячага садочка, дзе выхаванне ажыццяўлялася б на беларускай (дзяржаўнай!) мове.

Артыкул 22-і – як бальзам на душу: «*Ніхто не павінен падвяргацца катаванням, жорсткаму, бесчалавечнаму або зневажальнаму да яго годнасці абыходжанню*». Але бальзам той з прысмакам салёна-горкім, бо з дамешкам слёз і крыві. Як вядома, у адпаведнай камісіі ААН прыняты да разгляду больш за пяцьсот задакументаваных фактаў катаванняў, якія мелі месца ў сучаснай Беларусі. Больш за паўтысячы разоў парушана Канстытуцыя. Хто-небудзь панёс пакаранне? Не. Парушэнні асноўнага закона, як ні дзіка гэта гучыць, злачынствам у нас ужо не з'яўляюцца. Гэта ж не ў бел-чырвона-белых шкарпэтках па Мінску прайсціся ці напісаць «Жыве Беларусь!» на абросла́й мохам каналізацыйнай трубе. Вось гэткія «злачынствы» выкрываюцца і караюцца вокамгненна.

146 артыкулаў у беларускай Канстытуцыі, і кожны дзясяты з іх у той ці іншай ступені не выконваецца. На што неяк звярнуў увагу сваіх вучняў настаўнік са Смаргоні **Андрэй Пятроўскі**, выкладчык грамадазнаўства. У выніку быў звольнены са школы і асуджаны на паўтара года калоніі.

А цяпер адкажыце мне на пытанне: калі «старая» Канстытуцыя не выконваецца, то дзе гарантыя, што будзе выконвацца новая? Тым больш «гарант» абедзвюх, як мне здаецца, на пенсію не збіраецца. Устане ён не з той нагі, прымроіцца яму чарговая рэвалюцыя, палацавы пераварот альбо Ціханоўская на мятле над Мінскам, і – зноў станецца «не да законаў». Не да Канстытуцыі, значыць. Дык навошта тады дым у вочы народу пускаць і агарод гарадзіць пад шыльдай «новая Канстытуцыя»?

З такім жа поспехам на рэферэндум можна вынесці кодэкс цара Хамурапі ці Статут Вялікага Княства Літоўскага (што паслужыла б яшчэ і дадатковым выспяткам «натаўскай» Літве). І народ прагаласуе так, як трэба, – ЦВК на чале з Лідзіяй Ярмошынай лічыць, як мы ведаем, умее…

У дзяржаве, дзе праваахоўна-карны апарат кіруецца не законамі, а начальніцкімі распараджэннямі (вольнымі і нявольнымі), Канстытуцыя не патрэбна. Ніякая – ні старая, ні новая. Таму найперш трэба мяняць не Канстытуцыю, а тых, хто ператварыў Асноўны закон у нікому не патрэбную фількіну грамату.

ПАМЯТНАЯ ДАТА

Зміцер Дашкевіч прапанаваў правесці «Ноч расстраляных паэтаў» у іншым фармаце



Год таму на «Ноч расстраляных паэтаў» у Курапаты прыйшлі сотні чалавек.

У ноч з 29 на 30 кастрычніка 1937 года ў Курапатах былі расстраляны больш за 100 прадстаўнікоў беларускай культуры. Апошнія гады там праходзілі мемарыяльныя мерапрыемствы, калі беларусы збіраліся і ўшаноўвалі памяць расстраляных, чытаючы іх вершы.

Грамадскі дзеяч **Зміцер Дашкевіч** прапанаваў сёлета змяніць фармат акцыі, паколькі ў сённяшніх умовах небяспечна ладзіць нейкія мерапрыемствы.

«*29 кастрычніка мы чарговы раз будзем узгадваць чорную ноч у гісторыі Беларусі – расстрэл камуністамі за адну толькі ноч больш за сто грамадскіх дзеячаў, сярод якіх былі 22 пісьменнікі. Такога злачынства, кажа Уладзімір Арлоў, не ведае гісторыя ніводнай еўрапейскай дзяржавы. (…) Хацелася б 29 кастрычніка сустрэцца ў Курапатах – і, узгадваючы нявінна забітых, разважаць пра тое разам. Ды сем злейшых сіл духаў (адсылка да Евангелля) так узбясіліся, што і гэтага ўжо не зробіш.*

Але 29 кастрычніка запрашаю кожнага на сваім месцы ўзгадаць «Ноч расстраляных паэтаў»: пад хэштэгам ***#Ночпаэтаў*** *запішыце верш, прачытайце твор, паразважайце пра прычыны таго, што з намі адбывалася і адбываецца*», – напісаў Зміцер Дашкевіч.

СТАЛА ВЯДОМА...

Украіна выдасць часовы від на жыхарства фатографу Вадзіму Заміроўскаму

Раней яму было ў гэтым адмоўлена. Аднак пазней украінскія ўлады змянілі рашэнне на пазітыўнае.

«*Мы размаўлялі з кіраўніцай Дзяржаўнай міграцыйнай службы Украіны спадарыняй Наталляй Навуменка, якая выдатна разумее праблемы нашых калег, і знайшлі выхад з сітуацыі, што склалася*», – паведаміў намеснік старшыні Беларускай асацыяцыі журналістаў **Барыс Гарэцкі**.

Вадзім Заміроўскі – адзін з лепшых фотажурналістаў Беларусі. Ва Украіну ён выехаў з жонкай і малым сынам.

Цяпер у Кіеве жывуць блізу 80 журналістаў, якія былі вымушаны пакінуць Беларусь пасля прэзідэнцкіх выбараў 2020 года. Таксама дзясяткі журналістаў, ратуючыся ад пераследу і рэпрэсій, жывуць у Польшчы, Грузіі, Літве.



ЛІСТЫ НА ВОЛЮ

Наталля ХЕРШЭ:

«Напісаўшы на памілаванне, я растаптала б сябе духоўна»

Грамадзянка Швейцарыі, палітзняволеная ***Наталля Хершэ*** *павінна быць вызвалена (з улікам пераразліку дзён у СІЗА) 27 студзеня 2023 года.*



Цяпер яна адбывае пакаранне ў магілёўскай турме №4. Туды яе перавялі паводле рашэння суда з гомельскай жаночай калоніі, дзе яна адмовілася шыць форму для сілавікоў.

Наталля паведаміла, што ў апошнія дні ў гомельскай калоніі яе зноў змясцілі ў ШІЗА, і ў магілёўскую турму пераводзілі ўжо адтуль.

«*Ехалі ў цягніку каля 8 гадзін, даволі камфортна. Я была ў форменным адзенні калоніі і ў ватоўцы (дарэчы, суперрэч у гэтым выпадку). І хаця прыём, на мой погляд, крыху зацягнуўся, новае месца мне спадабалася*», – піша Наталля.

Наталлю Хершэ пасялілі адну, як яна піша, у прасторнай камеры на шэсць месцаў: «*Далі добрую бялізну, добрую коўдру, але ў камеры халаднавата, пакуль няма ацяплення*».

Наталля распавяла, што яе хвалявала праблема з валасамі, патрэбна гарманальнае лячэнне, і ёй даволі хутка прапанавалі кансультацыю ў спецыяліста.

Калі Наталля раскладвала ў камеры свае рэчы, то заўважыла, што некаторыя з іх зніклі: дзённік, які яна вяла ў СІЗА на Валадарскага і ў Жодзіне, а таксама ў папраўчай калоніі №4, партрэты, якія яна малявала ў калоніі, сшыткі з яе пазнакамі падчас чытання «Архіпелага ГУЛАГ» і іншых кніг, падпісаныя на нямецкай мове паштоўкі, часопісы «Наша гісторыя», а таксама чыстыя аркушы А4.

«*Рэжым майго ўтрымання строгі, і мне ён вельмі падабаецца. Мне дазволена: гадзіна прагулкі, атаварка на адну базавую, адзін раз на месяц тэлефонная размова, якая адбудзецца ў другой палове кастрычніка, адно на год кароткатэрміновае спатканне, маю права на тэлеграмы і на бандэроль адзін раз на год. Можна атрымліваць бандэроль з кнігамі, даволена пасылка з садавінай адзін раз на месяц*».

Наталля просіць дасылаць ёй кнігі Напалеона Хіла і тыя, што падарыў амбасадар Швейцарыі Клод Альтэрмат, а таксама медыкаменты і вітаміны.

«*Стаіць такое выдатнае надвор'е, прагулкі ўчора і сёння (дый увесь тыдзень) проста цудоўныя*, – піша Наталля. – *Вельмі хочацца даведацца вольныя навіны, таму і чакаю амбасадара. Чула па радыё пра сітуацыю з уцекачамі...*»

«Мяне практычна немагчыма пакараць»

Наталля Хершэ піша, што яе першыя лісты да брата і дачкі з магілёўскай турмы не дайшлі. Першы ліст да дачкі вярнуўся, бо не прайшоў турэмную цэнзуру, хоць яна «*не пісала на палітычныя тэмы*».

«*Мне патлумачылі, што тое, што я апісвала ў сваім лісце, ганьбіць існуючую ўладу. Вось толькі калі я кажу праўду, то хто вінаваты, што бачаць яны ў гэтым нейкую загану? Але добра, што бачаць!*»

Наталля піша, што турма №4 у Магілёве ёй вельмі падабаецца.

«*Адзінота мяне не гняце, харчаванне падобнае да харчавання ў калоніі, а дворыкі для шпацыраў – нельга адарваць вачэй*».

Наталля таксама тлумачыць, чаму не напісала прашэння аб памілаванні.

«*Напісаўшы на памілаванне, я растаптала б сябе духоўна. Было б вам усім лягчэй ад гэтага? Сумняваюся*, – піша Наталля дачцэ. – *Я разумею, што тэрмін вельмі нават рэальны, у сувязі з пераразлікам дзён у СІЗА дата майго вызвалення – 27 студзеня 2023 года, але і ён скончыцца. Мне вельмі хочацца, каб ты бачыла больш пазітыву ў жыцці. Калі разгледзець мой выпадак, то турма – гэта не самае горшае, што магло б здарыцца, і наогул, магчыма, дзякуючы менавіта гэтаму «горшаму» здарыцца нешта «лепшае», што без першага ніяк не магло б адбыцца*».

Наталля піша, што «*няма толку гараваць*».

«*Я даўно ўсё адпусціла і атрымліваю асалоду ад жыцця, наколькі гэта тут магчыма. Мяне практычна немагчыма пакараць, бо, разумеючы непазбежнасць гэтага (праціставіць я не магу), мая свядомасць не праціўіцца яму, а, наадварот, знаходзіць у ім нешта добрае*, – піша Наталля. – *Нікольні не хачу запісваць сябе ў пакутніцы, я не такая ўсё ж, весела ўспамінаю некаторыя выпадкі, якія адбыліся са мной у месяцах майго папярэдняга знаходжання. Думаю, кніга магла б атрымацца нядрэнная*».

Таксама Наталля Хершэ піша, што часта ўзгадвае сюжэты з мінулага жыцця: «*як мы на кухні п'ём каву са «смятаннікамі» з Мігро*».

«*А яшчэ часам я ў думках гуляю па Санкт-Галену, дый наогул у маім уяўленні я ўжо шмат дзе пабывала, многіх пабачыла*», – піша Наталля.

20 кастрычніка палітзняволеная Наталля Хершэ адзначыць другі свой дзень нараджэння за кратамі. Ёй споўніцца 52 гады.

(Паводле Радыё Свабода.)

КАЛОНКА АЛЕСЯ НЯЎВЕСЯ



Укралі дзве акселераткі гарэлку, а не шакаладкі

У Шчучынскім раёне дзве дзяўчынкі (адной 10, другой 12 гадоў) ноччу зламалі замок прыватнага прадуктовага магазіна і вынеслі бутэльку гарэлкі, блок цыгарэт, прадукты. Гарэлку потым часткова выпілі…

Эксцэс, вядома, вельмі гадкі
(На шчасце, ён пакуль адзін):
У вёсцы дзве акселераткі
Абрабавалі магазін.
Па цёмных вуліцах чамусьці
Яны бадзяліся ўначы,
Хоць і ў вясковым захалусці
Спяць гэткім часам смаркачы.
Нажом арудавалі ўдала –
Паддаўся ім замок дзвярны.
Што быў крадзеж, здзіўляе мала;
Здзіўляе, што ўзялі яны.
Не мармеладкі-шакаладкі
І не цукерак вельмі шмат
Паваклалі акселераткі,
Хоць дзеці любяць шакалад.
У гэта мне паверыць цяжка,
Дый успрымаць не хоча клёк:
Здабыча іх – гарэлкі пляшка
І цыгарэт дыхтоўных блок.
І не забылі пра «ссабойку» –
На закусь сцібрылі харчы.
А потым зладзілі папойку,
Бо ўжо дарослыя, лічы…
***
Здаецца мне, што будзе гэтак:
За ўчынак сорамны такі
Сваіх зладзеек-малалетак
«Накормяць» дзягаю бацькі.
А я лічу: было б няблага
І лепш выхоўвалі б яны,
Каб па саміх не проста дзяга,
А пахадзілі б бізуны.

Калі ў гарляк заліў віно, ісці не варта ў казіно

У Астраўцы маладзён цэлы дзень піў з сябрамі, а ўвечары пайшоў у казіно. Прагуляўшы ўсё, што меў, ад злосці разбіў дарагія аўтамабілі, якія стаялі на паркоўцы. Давядзецца выплаціць 30 тысяч рублёў.

Хоць ты амаль «мяшок грашовы»,
Але штодня хадзіць гатоў
У казіно, дык з установы
Аднойчы выйдзеш без штаноў.
Пра тое знаў мужчына гэты,
І тым не менш усё адно
Свае апошнія манеты
Панёс аднойчы ў казіно.
Чаму ў яго адны капейкі,
Калі ішоў туды, быў?
Прыбіўся ўранку сябар нейкі,
І з ім прапіў свае рублі.
Ну як ні з чым ісці дахаты?
Напэўна, спадзяваўся ён,
Што кампенсуе ўсе затраты
І нават заграбе мільён.
Аднак не ўпалі грошы з неба,
Манет – і тых няма ані,
Бо ясна: быць цвярозым трэба
І на рабоце, і ў гульні.
Адвёў душу мужчына трошкі,
Спагнаўшы на машынах злосць.
Затым душу заскрэблі кошкі.
Бо што ў сухім астатку ёсць?
Само сабой, ужо не скора
У казіно ён пойдзе зноў,
Аднак не пакідацьме гора –
Хадзіцьме доўга без штаноў…
***
Раней, прабачце мне, зас..анцы,
Заліўшы ў гарлякі віно,
Для боек джгалі ў клуб на танцы.
Цяпер ідуць у казіно
І потым б'юць аўтамабілі…
Калі залітыя глузды,
Няхай бы лепш у морды білі
Адзін другому – менш бяды.

Калі не крыеш матам

Аўтааматарам заўзятым
Не здасца аксіёма ўбогай:
Як за рулём не крыеш матам,
Дык ты не сочыш за дарогай.

НЕСТАНДАРТ

У 51 год паступіла ў магістратуру, каб вучыць дзяцей

*Гродзенка **Наталля Бярнацкая**, у якой за плячыма хіміка-тэхналагічны тэхнікум і эканамічны факультэт універсітэта, працуе няней у дзіцячым садку і ўжо больш за год навучаецца ў магістратуры Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта па спецыяльнасці «педагогіка». Нехта скажа: дзіўна! Але гэта калі не ведаць няўрымслівую жанчыну...*



Спачатку быў хіміка-тэхналагічны...

У Наталлі трое дзяцей. Двое ўжо маюць свае сем'і і жывуць асобна, а малодшая дачка вучыцца ў тым самым універсітэце, што і мама, толькі на іншым факультэце.

Наталля Алегаўна нарадзілася, як сама кажа, у звычайнай гродзенскай сям'і: мама – эканаміст, тата – будаўнік. Сярэднюю школу скончыла з атэстатам 4,5 бала (па 5-бальнай сістэме), але палічыла, што гэтага недастаткова, каб паступаць у вышэйшую навучальную ўстанову. Таму пайшла ў хіміка-тэхналагічны тэхнікум на спецыяльнасць, куды быў самы вялікі конкурс, – «металаапрацоўка». Тэхнікум скончыла з чырвоным дыпломам.

Яшчэ са школьных часоў Наталля займалася спартыўным арыентаваннем.

– Мой трэнер Яўген Мартынавіч Далінін вельмі паўплываў на мой светапогляд. Мы дагэтуль падтрымліваем адносіны. Я і зараз займаюся гэтым відам спорту, – кажа спадарыня Наталля.

Будучы студэнткай хіміка-тэхналагічнага тэхнікума, яна брала ўдзел у рэспубліканскіх спаборніцтвах, займала прызавыя месцы. Прыслухаўшыся да парады трэнера, пасля заканчэння тэхнікума паступіла ў Інстытут фізічнай культуры ў Мінску. Дарэчы, гэта было няпроста: з дзяцінства Наталля мела праблемы з сэрцам, і здаць экзамен па шматбор'і з адным непрацуючым сардэчным клапанам аказалася даволі праблематычна. Але здала, ува многім падмацоўваючыся верай трэнера ў яе.

– Але, калі засялілася ў студэнцкі інтэрнат, пахадзіла па яго калідорах, паразмаўляла з тамтэйшымі насельнікамі, з якімі было даволі няпроста знайсці агульную мову, я зразумела, што 5 гадоў тут не вытрымаю. Забрала дакументы і вярнулася ў Гродна, – распавядае спадарыня Бярнацкая.

Дома яе ўчынак не ўхвалілі, але ўжо тады яна была дастаткова самастойным чалавекам і сама вырашала, як ёй жыць.

Працавала на заводзе аўтамагнітол, работа і калектыў падабаліся, працягвала займацца спартыўным арыентаваннем. Выйшла замуж, з'явіліся дзеці. І надышлі 1990-я гады…

Эпоха эканамічных ведаў

Аб 1990-х спадарыня Наталля гаворыць як аб часе вялікіх магчымасцяў. Праўда, было нялёгка: заробкі на прадпрыемстве пачалі выдаваць аўтамагнітоламі, якія ніхто не хацеў набываць. Жыццё значна ўскладнілася, трэба было шукаць новыя формы існавання, нешта мяняць.

Адзінае, што тады заставалася нязменным у яе жыцці, – працягвала ездзіць на спаборніцтвы па спартыўным арыентаванні.

– Нават брала паўтарагадовага сына з сабой, бо не было з кім пакінуць, – згадвае мая суразмоўніца.

Каб не думаць, як пракарміць дзяцей, трэба было мяняць асноўную працу. А грошы тады ўсе кінуліся зарабляць на рынак: прывёз тавар – прадаў – ізноў паехаў на закупы.

– Усе ездзілі ў Турцыю і Кітай, а я праз тэлефон і факс заказвала тавар у Германіі, – распавядае Наталля. *– Ведала ўсе фабрыкі па вытворчасці жаночай і мужчынскай бялізны ў Германіі і Польшчы.*

Бізнес паспяхова развіваўся, гандлёвыя кропкі былі не толькі ў Гродне, але і ў Мінску. Адчувала, што не хапае эканамічных ведаў, бо проста «купі-прадай» было ўжо недастаткова.

Наталля Алегаўна кажа, што не любіць плаціць грошы за тое, што можа зрабіць сама. А тут бухгалтара даводзілася наймаць; каб афарміць тавар на мытні – таксама дэкларанту трэба заплаціць… Убачыла аб'яву, што ў Гродзенскім універсітэце адкрываецца эканамічны факультэт.

– Вырашыла: раз ёсць такі факультэт, то трэба атрымаць адпаведную адукацыю і рабіць усё самой. Дзяцей спаць пакладу – і саджуся за падручнікі. Факультэт скончыла завочна.

Ёй тады было ўжо за трыццаць. Вучоба прыносіла задавальненне. Пачала сама афармляць тавар на мытні, у бюджэце сям'і з'явіліся дадатковыя грошы.

– Я адчула сябе эканамічна пісьменным чалавекам, стала больш упэўненай у сваёй дзейнасці, – згадвае Бярнацкая.

Паралельна з працай і выхаваннем дзяцей стала браць удзел у шматлікіх эканамічных адукацыйных курсах, якія ў той час праводзіла Міжнародная фінансавая карпарацыя. Ездзіла на платныя і бясплатныя семінары ў розныя гарады. Гэта, паводле яе, наблізіла да разумення рынкавай эканомікі, у якую савецкія людзі акунуліся без усякай падрыхтоўкі.

– Гэта былі цікавейшыя часы нашага жыцця! – упэўнена спадарыня Наталля. *– Мы ж не толькі працавалі і вучыліся. Разам з сям'ёй ездзілі за таварам у Еўропу, кожны раз іншым маршрутам. Спыняліся ў розных гарадах, наведвалі музеі і тэатры, адпачывалі на моры і каталіся на лыжах у гарах.*

Праўда, былі адмоўныя моманты. Малодшая дачка нават пісала ліст Дзеду Марозу з просьбай, каб мама выхадныя дні праводзіла з ёй.

Наталля Алегаўна прывыкла рабіць адразу некалькі спраў, і іншага рэцэпта паўнавартаснага жыцця не ведае. Смяецца: дагэтуль чысціць зубы і дастае бялізну з пральнай машыны адначасова.

Бізнесу спадарыня Наталля прысвяціла 15 гадоў. Дзеці выраслі, сталі самастойнымі. Вельмі значна змянілася заканадаўства ў дачыненні да індывідуальных прадпрымальнікаў, займацца бізнесам, паводле яе падлікаў, стала нявыгадна.

– Калі нам паабяцалі, што пацісную руку апошняму прадпрымальніку, я зразумела, што трэба скручваць вуды, – усміхаецца мая суразмоўніца. *– Працаваць толькі на арэнду і падаткі – гэта ўжо не бізнес.*

Педагогіка – яшчэ адзін погляд на жыццё

У 2008 годзе Наталля Алегаўна закрыла сваё прадпрымальніцтва. Год думала, чым заняцца, разумеючы: не змажа жыць, не робячы свой унёсак у сямейную скарбонку.

– Адкрыла інтэрнэт, пабачыла, што ў дзіцячы садок патрабуецца няня. Я не паведаміла, што ў мяне вышэйшая адукацыя. Мяне прынялі са скрыпам і толькі на замену жанчыны, якая была ў дэкрэтным адпачынку. Але мне было ўсё роўна, бо я магу працаваць хоць дырэктарам, хоць няняй.

У гэтым асяроддзі яна адкрыла для сябе невядомыя да таго бакі жыцця, хаця заўсёды лічыла сябе рэалісткай. Дагэтуль Наталля не была знаёма з людзьмі, якія жывуць на адзін заробак супрацоўніка дзіцячага садка. Кажа: крыўдна да слёз за нянечак і выхавацеляў, вельмі прыстойных і харошых людзей.

– Я думала, што ўсе жывуць варта. А аказалася, што чэсныя, добрыя людзі, якія кожны дзень выконваюць вельмі адказную і патрэбную работу, атрымліваюць за яе 300–400 рублёў, на якія могуць толькі звесці канцы з канцамі...

Зараз спадарыня Бярнацкая атрымлівае трохі больш за 400 рублёў, але, як сама заўважае, умее жыць на любыя грошы. Праўда, у яе сям'і зарабляе яшчэ і муж.

Наталля працягвае займацца спартыўным арыентаваннем. Летась у іх спартклубе паўстала праблема: малады трэнер дзіцячай групы з'ехала на працу за мяжу, і не стала каму весці заняткі. Калегі прапанавалі Наталлі Алегаўне ўзяцца за гэту справу, але паўстала праблема: у яе няма педагагічнай адукацыі. Першае, пра што тады падумала: шкада дзяцей, якія займаліся ўжо цэлы год, а цяпер вымушаны будуць кінуць спорт. Параілася з мужам, і той пагадзіўся, каб яна паступала ў магістратуру на спецыяльнасць «педагогіка».

Абклалася кнігамі, падрыхтавалася і без праблем здала экзамен у магістратуру. Калі падавала дакументы ва ўніверсітэт, у прыёмнай камісіі запыталіся: а чаму дачка сама не прыйшла? Не паверылі, што навучацца хоча 51-гадовая жанчына.

– Я пра гэта нікому не расказвала, нават дачка не ведала, толькі муж. А сяброўкі, калі дазналіся, то пыталіся: ну і што табе гэта дасць? – згадвае жанчына.

Педагогіка аказалася вельмі цікавай навукай, яна дапамагае знайсці адказы на пытанні, якія кожны дзень ставіць перад Наталляй Алегаўнай практыка.

– Калі ў эканоміцы можна амаль усё пралічыць наперад, то ў педагогіцы гэта значна складаней, – заўважае няўрымслівая гродзенка.

Тым, хто не разумее яе новага занятку, спадарыня Наталля адказвае так: усе людзі розныя, адны здавольваюцца тым, што гатуюць боршч і выціраюць пыл, а другія, як яна, таксама ўмеюць гэта рабіць, але для іх таго замала.

Міхал КАРНЕВІЧ.

ПАЛІТКУХНЯ

Стварэнне партыі «Вместе» замарозілася...

*Нагадаем: 29 сакавіка гэтага года паплечнікі **Віктара Бабарыкі**, які зараз адбывае пакаранне ў калоніі, аб'явілі, што ў Беларусі можа з'явіцца новая партыя «Вместе», якая аб'яднае апазіцыйныя сілы. Ці рухаецца справа па яе стварэнні?*

– Улічваючы тыя рэпрэсіі, якія зараз адбываюцца ў Беларусі, можна ўявіць, як цяжка ў краіне зарэгістраваць нейкае новае грамадскае аб'яднанне ці непраўладную палітычную партыю, – *распавёў «Народнай Волі» **Глеб ГЕРМАНЧУК**, прэс-сакратар штаба экс-прэтэндэнта на прэзідэнцкую пасаду **Віктара Бабарыкі**.* – Больш за тое – знішчаюцца практычна ўсе легальныя структуры грамадзянскага сектара.

Таму мы цудоўна разумеем, што ў такой сітуацыі зарэгістраваць партыю – гэта крыху з вобласці фантастыкі. Мы нават не можам правесці ніводнага сходу, таму сканцэнтравалі працу ў фармаце анлайн, праводзім навучанне і арганізоўваем дэбаты.

Я лічу, што стварэнне партыі – гэта доўгі шлях, таму зараз мы нават не можам нічога сказаць ці выступіць з нейкімі гучнымі заявамі.

– Колькі на гэты момант пададзена заяў на ўступленне ў партыю?

– Каля 7 тысяч, але на гэтым мы пакуль спыніліся і дадатковы набор не аб'яўляем. Гэта звязана галоўным чынам з тым, што адбываецца ў краіне. Працягваем працаваць з тымі, хто ў нас ёсць. З іх каля 2 тысяч – гэта актыўныя ўдзельнікі розных дыялогаў і абмеркаванняў.

– Адным словам, можна сказаць, што стварэнне партыі замарозілася…

– Можна сказаць і так. Яшчэ ў маі мы планавалі правесці вялікі з'езд на тысячу ўдзельнікаў, але зараз навят нешматлікія сустрэчы з актывам у Гродне і Маладзечне сарваліся. Таму пра з'езд гаворкі не ідзе. У гэты момант наша задача – захаваць той рэсурс, які быў напрацаваны на працягу года.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
15 КАСТРЫЧНІКА 2021 г.

НОВИНКА

Создан аккумулятор будущего для автомобилей

Чем он отличается от обычных батарей и как поможет спасти жизнь пассажиров?

В конце сентября международный коллектив ученых под руководством ученого **Даррена Хана** с участием инженеров LG рассказал о создании первого комбинированного аккумулятора для автомобилей на электрической тяге. Подобная батарея является твердотельной и построена на базе анода из чистого кремния. По сравнению с аналогами новый аккумулятор является более энергоемким и безопасным и, кажется, превосходит все конкурентные образцы.

Что давно волновало инженеров

Используемые в современных электрокарах батареи не идеальны. Как правило, автопроизводители используют литий-ионные зарядные элементы. Несмотря на то что аккумуляторы позволяют хранить энергию длительное время и обеспечивать машины запасом хода на полтысячи миль, проблем с ними слишком много. Во-первых, батареи быстро изнашиваются. Во-вторых, они очень капризны: требовательны к температуре эксплуатации и не переносят постоянных или сильных вибраций. Именно поэтому при ДТП электрокар рискует загореться, а на тушение и локализацию возгорания может уйти несколько часов.

Также почти все батареи – начиная от элементов в пультах к телевизорам и заканчивая фабричными аккумуляторами – состоят из кобальта. Зависимость индустрии от этого материала крайне высока, так как 60 процентов всего кобальта добывают в Демократической Республике Конго.

В теории твердотельные батареи как минимум практичнее и безопаснее. Их конструкция предполагает использование минимума материалов. По словам ученых, чем меньше в аккумуляторе деталей, тем реже он будет ломаться и выходить из строя.

...тоже неидеальны

Использование кремниевого анода в батареях позитивно описывается Дарреном Ханом и его коллегами. Впервые данную наработку описали в 2002 году. Спустя почти 13 лет основатель Tesla **Илон Маск** заявил, что применение кремния в аккумуляторах его электрокаров увеличивает запас хода примерно на шесть процентов. Батареи на основе кремния обычно имеют гораздо большую удельную емкость, чем другие, – примерно 3600 миллиампер-часов на грамм материала.

Однако в заряженном состоянии данный тип анода в больших долях является крайне неустойчивым, а следовательно опасным для применения. При длительном контакте с жидким электролитом кремний плохо держит энергию, что оборачивается значительной потерей мощности электрического двигателя. Поэтому современные аккумуляторы состоят из кремния лишь частично. В этой связи аноды коммерческих батарей могут содержать небольшое количество кремния, что весьма незначительно влияет на производительность. Например, на рынке существуют аккумуляторы, созданные на базе композитного электрода с кремниевой нанопроволокой. Информация о содержании этого материала в батареях производителей обычно не раскрывается, но можно считать, что доля кремния в них не превышает десяти процентов.

Преимущество кремния

Учитывая все недостатки батарей на базе классического электролита и кремния, ученые решили синтезировать материал с твердым электролитом на основе сульфида. Использование твердой структуры решило проблему насыщения анодов жидким электролитом во время работы. По словам Хана, отсутствие углерода в аноде значительно снижает межфазный контакт, что приводит к нежелательным побочным реакциям с твердым электролитом.

Сравнительные тесты показали, что кремниевые аноды имеют в десять раз большую плотность энергии, чем графитовые. Пока что новое изобретение удалось воссоздать лишь в лабораторных условиях, но характеристики новой батареи удовлетворяют специалистов. Аккумулятор-прототип сохранил 80 процентов емкости после 500 циклов зарядки, удельная емкость энергии на грамм кремния составила около 2890 миллиампер-часов. Батарея оказалась стабильна и безопасна, что в будущем наверняка позволит использовать ее несколько десятков лет. По словам ученых, аккумуляторы нового типа смогут пережить сам автомобиль.

Андрей СТАВИЦКИЙ.

КТО ЕСТЬ КТО

Новый канцлер Австрии

*Президент Австрии **Александр Ван дер Беллен** 11 октября привел **Александра Шалленберга** к присяге в качестве канцлера после ухода с этого поста **Себастьяна Курца**.*



Александр Шалленберг родился 20 июня 1969 года в столице Швейцарии Берне (немецкоязычный кантон Берн). Его отец, Вольфганг Шалленберг, был австрийским дипломатом, в 1992–1996 годах он занимал пост генерального секретаря Министерства иностранных дел Австрии. Семья сопровождала его в дипломатических миссиях в Индии, Испании и Франции.

В 1989–1994 годах Александр Шалленберг изучал право в Венском университете (Австрия) и Университете Париж II Пантеон-Ассас (юридический институт в структуре Сорбонны; Франция). В 1995 году окончил Колледж Европы (отделение в Брюгге; Бельгия), получив степень магистра по европейскому праву.

Политическая карьера, партийная и общественная деятельность

В 1997 году после окончания обучения поступил на дипломатическую службу Австрийской Республики, работал в отделе по делам Европейского Союза в Министерстве иностранных дел. В 2000 году был направлен в Брюссель, где занимал должность юрисконсульта постоянного представительства Австрии при ЕС. После возвращения в Вену в декабре 2005 года Александр Шалленберг был пресс-секретарем министра иностранных дел Урсулы Пласcник и ее преемника Михаэля Шпинделеггера. В 2013 году новый глава МИД Себастьян Курц назначил Шалленберга на пост руководителя отдела стратегического внешнеполитического планирования. В 2016 году он возглавил Европейский отдел Министерства иностранных дел.

В июне 2019 года Александр Шалленберг стал министром иностранных дел в правительстве Бригитте Бирляйн. Эту должность он сохранил во втором кабинете Себастьяна Курца (январь 2020-го – октябрь 2021 года).

С 2020 года является членом Австрийской народной партии – одной из основных партий страны. С того же года входит в состав Попечительского совета Национального фонда для жертв национал-социализма.

Награды, личные сведения

Имеет ряд зарубежных наград, среди которых Орден Заслуг Княжества Лихтенштейн (2019), титул рыцаря Большого креста ордена «За заслуги перед Итальянской Республикой» (2020).

Разведен. Имеет четверых детей.

СЛЫШАЛИ?

Итальянское блюдо XVI века установило рекорд на аукционе

Блюдо XVI века, приписываемое Никола да Урбино, продано за 1,236 миллиона фунтов стерлингов (1,721 миллиона долларов), что устанавливает новый мировой рекорд аукционной цены на майолику и намного превышает предпродажную оценку блюда в 80–120 тысяч фунтов стерлингов (109–163 тысячи долларов США).

Никола да Урбино был мастером росписи глазурованной керамической посуды (майолики), работал в городе Урбино между 1520-м и своей смертью в 1537/8 году. Долгое время его полное имя оставалось неизвестным, и лишь в 1980-х годах в архивах Урбино нашли упоминания, что художника звали Никола ди Габриэле Сбраге (под именем Никола да Урбино известен еще и мастер майолики Никола Пеллипарио, около 1480–1540/1547). Его специальностью был стиль «историато», то есть сюжетная живопись, использовавшая те же библейские, исторические и мифологические сюжеты, которые использовались в станковой живописи эпохи Возрождения. Тарелки и чаши расписывались с тем же утонченным реализмом и перспективой, которые использовались старыми мастерами эпохи Возрождения, и часто копировались или были сильно вдохновлены конкретными работами.



За высокое мастерство художника называли «Рафаэлем майолики». Он работал при дворе Франческо Мария I делла Ровере, герцога Урбино, и его жены Элеоноры Гонзага, которая была старшим ребенком Франческо II, маркиза Мантуанского, и его жены маркизы Изабеллы д'Эсте, влиятельной покровительницы искусств. Двор ее дочери в Урбино отражал утонченность ее матери, а Элеонора была другом и покровителем многих величайших авторов, поэтов и художников того времени.

Блюдо имеет диаметр 28 сантиметров и покрыто росписью на тему библейской истории о Самсоне и Далиле. Художник изобразил, как филистимляне хватают Самсона после того, как Далила остригла ему во сне волосы. Герои расположены на архитектурном фоне эпохи Возрождения в одноточечной перспективе.

Нынешние владельцы унаследовали блюдо от торговца и антиквара из Глазго Джеймса Юинга, который путешествовал по Италии в 1844–1845 годах, покупая произведения искусства. Неучтенное и нераспознанное блюдо было найдено в выдвижном ящике шкафа в Лоувуд-Хаусе, загородном доме недалеко от Мелроуза на юге Шотландии, где потомки Джеймса Юинга жили с 1947 года. Тщательное исследование специалистов аукционного дома Lyon & Turnbull помогло установить личность художника. Это первый случай появления на рынке майолики произведения раннего периода творчества Никола да Урбино.

МОСКВА–ТОКИО

Выпил водки с Лавровым и сравнил Курилы с Крымом

Чего ждать от нового премьер-министра Японии?

В Японии новый, юбилейный – сотый, премьер-министр. На этот раз им стал 64-летний **Фумио Кисида**. В свою бытность министром иностранных дел он неоднократно вел переговоры с российской стороной. И, поговаривают, даже выпивал с коллегой Сергеем Лавровым.



Сергей Лавров и Фумио Кисида.

Продолжатель традиций

Как и многие японские политики, Кисида – потомственный чиновник в третьем поколении: его отец и дед были депутатами японского парламента от избирательного округа Хиросимы. Новый глава кабмина также приходится дальним родственником Киити Миядзаве, премьер-министру Японии в 1991–1993 годах.

Окончив вуз в 1982 году, он решил попробовать себя в банковской сфере, но вскоре передумал и пошел по стопам отца и деда. Так начался его путь на самый верх японского политического олимпа. Уже в 1993 году Кисиду избрали в палату представителей японского парламента.

В 2007 году он получил свою первую должность в кабмине, став министром по делам Окинавы и Северных территорий (так в Японии называют южные Курильские острова, которые остаются предметом территориального спора между Токио и Москвой). Его карьерный скачок пришелся на непростой период в японской политике, который специалисты нередко называют эпохой «вращающихся дверей»: с 2006-го по 2012 год в стране сменилось шесть премьер-министров. Вместе со сменой премьеров менялась и роль Кисиды в кабминах: министром Северных территорий он пробыл всего год и впоследствии занимал посты министра по делам потребителей и безопасности продуктов питания и министра науки и техники.

В 2012-м он возглавил одну из старейших и самых могущественных фракций внутри правящей Либерально-демократической партии Японии (ЛДПЯ), что значительно укрепило его позиции и превратило в одного из наиболее влиятельных политиков страны.

В том же году Кисида получил пост министра иностранных дел в правительстве Синдзо Абэ. Подобно своему начальнику, абсолютному рекордсмену по пребыванию в премьерском кресле, Кисида тоже установил рекорд. Он возглавлял МИД Японии без малого пять лет – дольше, чем все его предшественники за послевоенную историю страны.

В этом качестве Кисида организовал первый в истории визит президента США Барака Обамы на мемориал погибшим в атомной бомбардировке Хиросимы.

Японский дипломат рассказывал, что однажды во время одного из рабочих обедов в Москве делегациям вынесли стаканы с водкой и продолжали щедро наливать всё то время, пока шли переговоры. Кисида пообещал в следующий визит Лаврова в Японию провернуть аналогичный трюк, но уже с японским сакэ, пригрозив победить в *«русско-японской алкобойне»*. Состоялась ли битва и кто одержал верх – история умалчивает.

На японском фронте без перемен

Главной задачей Кисиды на премьерском посту станет борьба с коронавирусом. При этом во внешней политике он будет придерживаться курса своего предшественника.

Еще будучи главой МИД, Кисида четко обозначил свою позицию по Курилам, сравнив территориальный спор вокруг островов с украинским кризисом и присоединением Крыма. По его словам, в обоих случаях Россия *«использовала силу для изменения статус-кво»*. И, несмотря на алкопари политика с Лавровым и его любовь к романам Федора Достоевского, ожидать от нового премьера значимых прорывов в российско-японских отношениях не приходится.

В первую очередь это обусловлено тем, что сами переговоры уперлись в тупик: Япония не хочет заключать мирный договор без договоренностей о возвращении южных Курильских островов, тогда как Россия настаивает на разделении вопроса о подписании документа и территориального спора.

У сторон совершенно нет оснований идти на какие бы то ни было компромиссы. В нынешних геополитических условиях единственный вариант, при котором Япония и Россия могли бы заключить какую-то сделку, – это серьезное ухудшение отношений между Москвой и Пекином.

«Ни один японский премьер-министр не может позволить себе заключить мирный договор с Россией, не вернув острова. И ни один президент России не откажется от российских территорий», – говорит **Брэд Глоссерман**, профессор университета Тама в Токио.

Валентина ШВАРЦМАН.

Народная Воля http://www.nv-online.info
15 КАСТРЫЧНІКА 2021 г.

ХРОНИКА ВОЙНЫ

Не отдали Москвы

7 октября 1941 года войска германской группы армий «Центр» замкнули кольцо окружения вокруг основных сил советских Западного и Резервного фронтов, образовав Вяземский котел. Ранее в котел попали основные силы Брянского фронта. Боеспособных советских войск на пути вермахта к Москве почти не осталось. Таковы были результаты начавшейся 30 сентября – 2 октября операции «Тайфун», в ходе которой Гитлер надеялся нанести решающее поражение Красной Армии. Почти все окруженные были уничтожены или взяты в плен – немцы захватили 665 тысяч человек.

Вермахт достиг столь впечатляющих успехов, не имея значительного перевеса в силах. В трех советских фронтах, противостоявших группе армий «Центр», – Западном, Резервном и Брянском – 1 октября 1941 года насчитывалось 83 стрелковые дивизии, 1 стрелковый полк, 1 мотострелковая бригада, 9 кавалерийских и горно-кавалерийских дивизий, 2 УРа, 1 огнеметный батальон, 2 мотострелковые дивизии, 2 мотоциклетных полка, 1 танковая дивизия, 13 танковых бригад, 4 танковых батальона. Это составляло примерно 104 с половиной расчетные дивизии, или 34,9% всех советских сил на фронте, но при этом лишь 27,4% всех танковых соединений. Немцы же для операции «Тайфун» привлекли 49 пехотных дивизий, 1 кавалерийскую дивизию, 1 кавалерийскую бригаду, 4 охранные дивизии, 14 танковые дивизий, 7 моторизованных дивизий, 1 моторизованную бригаду, 1 моторизованный полк. Это составляло больше половины численности германской Восточной армии.

В трех советских фронтах, по нашей оценке, вместе с тылами насчитывалось 1.985.000 человек. Они имели 900 танков, 7600 орудий и минометов и 667 боевых самолетов. Группа армий «Центр» насчитывала 1,8 миллиона человек, 1500 танков и штурмовых орудий, 3000 артиллерийских орудий, а поддерживающий ее 2-й воздушный флот имел около 1000 боевых самолетов. На практике никакого численного превосходства в самолетах у немцев не было, так как на московском направлении действовали также истребители ПВО Москвы и дальнебомбардировочная авиация. А германское численное превосходство в танках во многом компенсировалось как советским численным превосходством в артиллерии, так и наличием значительного числа бронетанковых частей и соединений в составе Московского военного округа. Кроме того, советские Т-34 и КВ по своим боевым возможностям значительно превосходили тогдашние германские танки. У немцев, однако, был более высокий уровень подготовки экипажей и командования танковыми соединениями да и армии в целом.



Бегство из столицы

Слухи о том, что Красная Армия разбита, довольно скоро, уже 15 октября, достигли Москвы. В этот день Государственный комитет обороны СССР принял постановление «Об эвакуации столицы СССР г.Москвы», подписанное Сталиным. Из Москвы немедленно эвакуировались Генеральный штаб, Наркомат обороны и Наркомат военно-морского флота. В Куйбышев в тот же день выехал дипломатический корпус, президиум Верховного Совета и Совнарком СССР. Сталин, как говорилось в постановлении, *«эвакуируется завтра или позднее, смотря по обстановке»*. Главе НКВД Лаврентию Берии и первому секретарю Московского комитета ВКП(б) Александру Щербакову было приказано *«в случае появления войск противника у ворот Москвы... произвести взрыв предприятий, складов и учреждений, которые нельзя будет эвакуировать, а также всего электрооборудования метро (исключая водопровод и канализацию)»*.

Номенклатурные чиновники сразу же бросились к московским вокзалам, чтобы успеть со своими семьями и имуществом эвакуироваться на восток. Толпы людей штурмовали эшелоны. По Владимирскому тракту на восток пешком также потянулись десятки тысяч москвичей и тысячи машин. Утром 16 октября московское метро не открылось, так как велась подготовка к его уничтожению. Но уже днем соответствующее указание Лазаря Кагановича, бессмысленное само по себе, так как в случае падения столицы оно создало бы проблемы не для немцев, а для москвичей, было отменено Госкомитетом обороны. Зато успели взорвать вышку самой мощной в мире радиостанции имени Коминтерна, находившейся в 50 километрах восточнее Москвы. Эта акция тоже не имела военного значения и стала следствием охватившей советское руководство паники.

Промышленные предприятия и учреждения закрывались, работникам выдавали месячную зарплату, но не везде смогли это сделать, так как начальство уже сбежало. Спешно покидали Москву и самые высокопоставленные партийные и советские работники. Несколько дней спустя, когда паника улеглась, первый замначальника охраны старший майор госбезопасности Дмитрий Шадрин докладывал замнаркома внутренних дел Всеволоду Меркулову результаты осмотра здания Центрального комитета ВКП(б) на Старой площади: *«Ни одного работника ЦК ВКП(б), который мог бы привести все помещение в порядок и сжечь имеющуюся секретную переписку, оставлено не было. Все хозяйство: отопительная система, телефонная станция, холодильные установки, электрооборудование и т.п. – оставлено без всякого присмотра. Пожарная команда также полностью вывезена. Всё противопожарное оборудование разбросано... В кабинетах аппарата ЦК царил полный хаос. Многие замки столов и сами столы взломаны, разбросаны бланки и всевозможная переписка, в том числе и секретная, директивы ЦК ВКП(б) и другие документы... В кабинете товарища Жданова обнаружены пять совершенно секретных пакетов»*.

В Москве начались грабежи магазинов.

Бунт в городе невест

Волнения происходили также в некоторых городах к востоку от столицы. В Иванове, когда было принято решение об эвакуации заводского оборудования, на нескольких фабриках вспыхнул стихийный мятеж. Через несколько дней после его подавления Ивановский обком ВКП(б) докладывал в ЦК *«о фактах антисоветских выступлений»*, в том числе на Меланжевом комбинате:

«Никакой разъяснительной работы среди рабочих по вопросам эвакуации проведено не было. В результате 18 октября рабочие, придя в 6 часов утра на работу, увидели в цехах часть разобранного оборудования... Начался шум и выкрики: «Оборудование увезут, а нас оставят без работы. Не дадим разбирать и увозить оборудование»... Чтобы избежать дальнейшей неорганизованности и беспорядка, было объявлено о созыве собрания рабочих. Собрание началось в 14 часов. На него прибыли секретарь горкома т.Таратынов, секретарь обкома т.Лукоянов, секретарь Кировского райкома т.Веселов, директор комбината т.Частухин. Станкообходчица, член партии Бутенева взяла слово и в своем выступлении заявила: «Уж если вы жалеете станки, так надо сначала вывезти семьи. Вывозить оборудование не дадим». Группа активных участников беспорядков начала разбивать ящики с оборудованием топорами и молотками.

Утром 19 октября события на комбинате начали принимать более острый характер. Около 9 часов утра та же группа ткачих снова начала разбивать ящики с оборудованием. Попытки противодействия, предпринятые руководителями комбината, ни к чему не привели. Многие работницы стали бросать работу. Примерно 150 человек ворвались в кабинет заведующего прядильной фабрикой Растригина, который от них убежал и спрятался в сортировке под брезентом. Сбежал домой и заведующий ткацкой фабрикой Николаев, испугавшийся угроз убить его за грубость с рабочими».

А вот как описывались в том же докладе беспорядки на другой фабрике:

«19 октября секретарь партбюро фабрики им.Дзержинского Филиппов стал разъяснять работницам, зачем проводится эвакуация оборудования, но одна из работниц крикнула: «Пусть оборудование останется на месте, а если и придет Гитлер, мы у него будем работать». Тогда Филиппов заявил: «Мы Гитлеру ничего не оставим, уничтожим своими руками, взорвем фабрику». Это заявление было немедленно подхвачено провокаторами. Начались крики и суматоха. Группа невыявленных лиц стала вооружаться бабинами и деталями от машин и бросилась избивать Филиппова и секретаря партцехбюро Грабочкину... Подстрекаемые провокаторами ткачихи выставляли такие требования: «Не поедем на трудовой фронт! Прибавьте к обеду 100 граммов хлеба! Дайте бесплатно мануфактуры!» Партийный актив, работники райкома и горкома ВКП(б) разъясняли работницам неправильность распускаемых провокаторами слухов. В ответ на это из толпы раздавались выкрики: «Не слушайте их, они сами ничего не знают, они обманывают нас уже 23 года. Сами эвакуировали свои семьи, а нас посылают на трудовой фронт».

На Рогачевской фабрике *«группа провокаторов и враждебных личностей выбросила даже лозунг: «Долой советскую власть, да здравствует батюшка Гитлер!»*.

Впервые после гражданской войны советская власть по-настоящему зашаталась, но устояла. Стихийный протест некому было возглавить. Все сколько-нибудь видные противники Сталина либо были расстреляны (большая группа их была ликвидирована перед самым началом «Тайфуна» в сентябре 1941-го в Орловской тюрьме), либо находились в лагерях далеко за Уралом. Никакой организованной оппозиции в СССР к тому времени не существовало. Да и непонятно было, с какими лозунгами восставать против Сталина. Прогерманские лозунги хотя и выдвигались, большой популярностью не пользовались. А свергать Сталина ради продолжения войны против Германии было бессмысленно, так как это могло только ослабить военные усилия СССР и привести к германской оккупации основных советских центров, включая Москву и Ленинград. Опыт 1917 года наглядно свидетельствовал именно о такой перспективе. Кроме того, Гитлер в тот момент не выдвигал никакой альтернативы Сталину. Точно так же, как во время оккупации 1918 года, немцы сохраняли большевистский режим как наименьшее из зол для себя и даже помогали ему удержаться у власти. Гитлер в 1941–1942 годах рассчитывал, что после нанесения решающего поражения Красной Армии со Сталиным удастся договориться о мире на германских условиях, подобном Брестскому.

Паника в Москве прекратилась после выступления по радио 17 октября руководителей столицы с объявлением о том, что сдавать город немцам никто не собирается. А 19 октября было издано постановление Государственного комитета обороны «О введении в Москве и прилегающих к городу районах осадного положения», согласно которому следовало *«нарушителей порядка немедля привлекать к ответственности с передачей суду Военного трибунала, а провокаторов, шпионов и прочих агентов врага, призывающих к нарушению порядка, расстреливать на месте»*. На улицах столицы появились военные и милицейские патрули, которые претворяли это постановление в жизнь.

Почему же немцы не взяли Москву?

Основные силы группы армий «Центр» вплоть до 18 октября были скованы борьбой с окруженными советскими войсками. После 7 октября погода ухудшилась, и дороги превратились в сплошную грязь, после чего многие германские соединения пришлось снабжать по воздуху. Наступать можно было только вдоль дорог с твердым покрытием, где сравнительно небольшие советские силы могли сдержать немецкие танковые и моторизованные части. К концу октября продвижение полностью остановилось из-за распутицы. Кроме того, даже после разгрома под Вязьмой и Брянском Москву было кому защищать. В результате ликвидации Вяземского и Брянского котлов группа армий «Центр» на короткое время достигла преимущества над советскими войсками в 1,4 раза. Зато Красная Армия добилась равенства по числу танков и завоевала господство в воздухе.

1 ноября 2-й флот имел только порядка 700 самолетов, ему противостояло порядка 1200 советских самолетов. Между 15 ноября и 5 декабря на московском направлении советские ВВС совершили 15.840 самолетовылетов против 3500 самолетовылетов люфтваффе. Советские самолеты летали с хорошо оборудованных аэродромов Московского авиаузла, тогда как люфтваффе использовали полевые аэродромы, которые сложно было эксплуатировать в условиях начинавшейся зимы. Кроме того, у немцев начала ощущаться нехватка горючего.

В середине ноября немцы предприняли последнее наступление на Москву, которое полностью остановилось в начале декабря. Ну а после начала советского контрнаступления 5–6 декабря вопрос о возможном падении столицы был окончательно снят с повестки дня.

Объективно говоря, шансов взять Москву у вермахта не было. К ноябрю 1941 года все ресурсы блицкрига были исчерпаны. У Советского Союза же, опиравшегося на поддержку союзников, ресурсов, в том числе людских, хватило не только для победы в Московской битве, но и в войне в целом.

Борис СОКОЛОВ.

(Грани.ру)





Патруль на улице Горького в 1941 году.

Народная Воля
http://www.nv-online.info
15 КАСТРЫЧНІКА 2021 г.

БУДЗЬЦЕ ЗДАРОВЫ!

Будуць штрафаваць?

Штраф за парушэнне масачнага рэжыму можа скласці да 870 рублёў.

Як вядома, у Беларусі з 9 кастрычніка пачаў дзейнічаць абавязковы масачны рэжым.

Зараз беларусы абавязаны насіць маскі і захоўваць дыстанцыю ў крамах, аб'ектах грамадскага харчавання, бытавога абслугоўвання, пры наведванні тэатраў, кінатэатраў, культурна-масавых мерапрыемстваў, стадыёнаў, прадпрыемстваў, устаноў аховы здароўя, аптэк і іншых аб'ектаў.

Трэба адзначыць, што Міністэрства аховы здароўя ўнесла змены і дапаўненні ў санітарныя нормы і правілы, якія датычацца прафілактыкі грыпу і COVID-19. Унесены істотны дадатак – адказнасць фізічных асоб. Выконваць правілы будзе неабходна і ў грамадскім транспарце ўсіх відаў, уключаючы таксі. У санітарных нормах і правілах таксама паказана, як трэба насіць маску: яна павінна закрываць нос, рот і падбародак.



Дарэчы, у вагонах метро ўжо правяраюць, як выконваецца масачны рэжым. Тым, хто не носіць маску, пакуль робяць заўвагі, але не выключана, што ў далейшым будуць і штрафаваць.

Намеснік міністра юстыцыі **Наталля Філіпава** заявіла, што да парушальнікаў можа прымяняцца артыкул 17.5 Кодэкса аб адміністрацыйных правапарушэннях. Штраф за парушэнне масачнага рэжыму і іншых абмежавальных мер, уведзеных у сувязі з пандэміяй, можа скласці да 870 рублёў.

Алесь СВЯТЛАНІЧ.

УСМІХНІЦЕСЯ...

***

– Вы сочыце за сваёй фігурай?
– Так. І вось што я высветліла: па начах яна ходзіць да халадзільніка.

***

– Ці дорага вам абыходзяцца ўрокі фартэпіяна для вашай дачкі?
– Зусім не! Яны мне дапамаглі набыць суседнюю кватэру за паўцаны.

***

Гаспадыня кажа гасцям, якія заседзеліся:
– Толькі што тэлефанавалі з пажарнай часці: у кагосьці з вас гарыць дом. Але было так кепска чуваць, што я не разабрала, у каго менавіта.

***

Жанчыны, калі вы хочаце, каб у вашага мужчыны было шмат грошай, не забірайце іх у яго.

***

Аб'ява: «Паслугі дыетолага. Маюцца таліі ўсіх памераў».

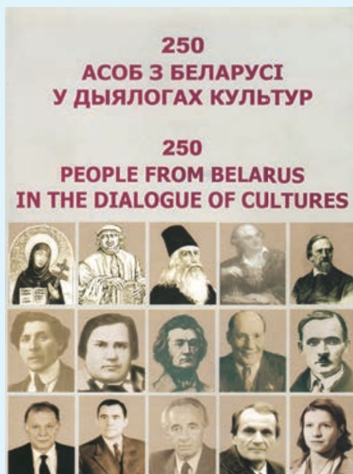
***

– Мне ўсё вядома пра твайго палюбоўніка!
– Хлусяць, гэта плёткі, гэта няпраўда!
– Я ўсё ведаю пра яго бізнес і даходы! І ў цябе хапае сумлення патрабаваць з мяне новае футра?!

***

– Калі жонка кажа, што ёй пара ўзяцца за галаву, не суцяшайся – гаворка ідзе толькі пра цырульню.

СЛАВУТАСЦІ БЕЛАРУСІ



ІХ ГІСТАРЫЧНЫ СЛЕД

(Працяг. Пачатак у №№77, 78.)

***

3.Францыск (Францішак) Скарына

(каля 1490 г. – каля 1551 г.)



Скарына Францыск (Францішак) – мысліцель, пісьменнік, публіцыст і перакладчык, мастак і першадрукар – заснавальнік беларускага і ўсходнеславянскага кнігадрукавання, асветнік-гуманіст, доктар медыцыны. Багацце асобы ставіць яго поруч з тытанамі еўрапейскага Адраджэння, а беларускую культуру, на ніве якой ён працаваў, – поруч з еўрапейскай культурай.

Біяграфія заснавальніка ўсходнеславянскага кнігадрукавання поўная загадак і таямніц. Дакументальных звестак пра жыццё і дзейнасць Ф.Скарыны да крыўднага мала. Няўмольны час сцёр дакладныя даты яго нараджэння і смерці. Нават форма імя асветніка, якім ён называў сябе сам і як называлі яго сучаснікі – Францішак або Францыск, – з'яўляецца прадметам дыскусій. Затое захавалася прыжыццёвая яго выява – гравюрны партрэт, зроблены, хутчэй за ўсё, з натуры ў 1517 годзе і тройчы змешчаны ў выдаваемых ім кнігах.

Ф.Скарына паходзіў з купецкай сям'і з Полацка – тады аднаго з буйнейшых эканамічных, палітычных і культурных цэнтраў Беларусі. З гонарам і пачуццём уласнай годнасці зазначаў ён у прадмовах і пасляслоўях да сваіх кніг пра паходжанне «из славного града Полоцка». Бацька Лука і старэйшы брат Іван займаліся оптавым гандлем скурай (ад назвы якой – «скора», «скура», верагодна, і пайшло іх прозвішча). Аднак юнага палачаніна цягнула да навукі.

У Полацку закладваліся асновы светапогляду будучага вучонага. Не выключана, што пачатковую адукацыю ён атрымаў у Вільні. У 1504 годзе паступіў у Кракаўскі ўніверсітэт – адну са старэйшых і лепшых навучальных устаноў Еўропы – на факультэт свабодных навук (або філасофскі факультэт), дзе 14 снежня 1506 года атрымаў ступень бакалаўра. У Кракаве, які каля 1490 года, дзякуючы славянскаму першадрукару Швайпольту Фіёлю, стаў радзімай кірылічнага кнігадрукавання, Ф.Скарына ўсвядоміў асветніцкія і навуковыя магчымасці друкаванай кнігі. Не выключана, што тут жа ён навучыўся асновам кнігадрукавання. Ужо ў Кракаве выспела ў юнака высакародная задума даць свайму народу кнігу на роднай мове. Але пакуль інтэлектуальнага вопыту, набытага ў Польшчы, яму было недастаткова, ён прагнуў новых ведаў.

Пасля Кракава Ф.Скарына знікае з нашага поля зроку на цэлых шэсць гадоў. Дзе ён знаходзіўся і чым займаўся ў 1507–1511 гадах – не вядома. Хутчэй за ўсё, працягваў адукацыю ў адным з еўрапейскіх універсітэтаў (у Кракаве, або Празе, ці Капенгагене, а магчыма, у Германіі), паглыбляў свае веды па філасофіі, гісторыі, праве, прыродазнаўстве, медыцыне. У гэты ж час ён атрымаў ступень доктара свабодных навук (філасофіі).

Восенню 1512 года Ф.Скарына, будучы сакратаром караля Даціі (Даніі), прыбыў у Італію – калыску класічнага Адраджэння, у Падую. 14 вучоных праслаўленага Падуанскага ўніверсітэта 6 і 9 лістапада прымаюць у яго публічны экзамен і абарону на званне доктара медыцыны – у «асоба строгім парадку». Аднак чужаземец пакарыў усіх. «Ён, – гаворыцца ў адным з тагачасных дакументаў, – праявіў сябе настолькі слаўна і дастойна, калі выкладаў адказы на зададзеныя яму пытанні і калі абвяргаў прапанаваныя яму доказы, што атрымаў адзінадушнае ўхваленне ўсіх прысутных вучоных без выключэння, і было прызнана, што ён мае дастатковыя веды ў галіне медыцыны». Затым Ф.Скарына быў абвешчаны «ва ўстаноўленым парадку» доктарам медыцынскіх навук, і яму былі ўручаны знакі доктарскай годнасці.

У нашых ведах аб дзейнасці Скарыны ў 1513–1516 гадах – зноў прабел у сувязі з адсутнасцю гістарычных крыніц. Дасягнуўшы вышынь еўрапейскай адукацыі, ён не зрабіўся кабінетным вучоным-схаластам, а стаў на шлях вялікай справы асветы свайго народа на яго роднай мове. Менавіта ў гэты час ён вырашыў прысвяціць сябе кнігадрукаванню, заручыўшыся фінансавай падтрымкай заможных землякоў у Вільні (Багдан Онкаў, Якуб Бабіч і Юрый Адвернік) і Полацка (брат Францыска Іван). У 1517–1519 гадах у Празе ён паклаў пачатак беларускаму і ўсходнеславянскаму кнігадрукаванню: выдаў 6 жніўня 1517 года сваю першую кнігу – Псалтыр, а пазней 22 кнігі Бібліі з уласнымі прадмовамі і пасляслоўямі пад агульнай назвай «Біблія руска».

Чаму менавіта Прага стала калыскай усходнеславянскага кнігадрукавання? Яна была да таго часу адным з цэнтраў развітага друкавання: тут можна было закупіць паперу, наняць наборшчыкаў, гравёраў, заказаць шрыфты. Чэхія мела багаты вопыт перакладу і выдання Бібліі. Вялікі ўплыў на выбар Ф.Скарыны зрабіла блізкае нацыянальна-культурнае асяроддзе. Несумненна і тое, што яго сувязі з Прагай, чэшскай культурай, чэшскімі вучонымі-гуманістамі былі больш глыбокія, чым мы гэта сёння ўяўляем.

У канцы 1519-га ці на пачатку 1520 года Ф.Скарына вырашыў перанесці сваю друкарню на ўсход Еўропы – у сталіцу Вялікага Княства Літоўскага Вільню. Новую друкарню ён уладкаваў у доме віленскага бурмістра Якуба Бабіча, дзе каля 1522 года выдаў «Малую падарожную кніжку» і ў 1525 годзе – «Апостал», таксама дапоўненыя ўласнымі прадмовамі і пасляслоўямі. З сярэдзіны 1520-х гадоў Ф.Скарына выконваў функцыі сакратара віленскага епіскапа Яна і займаўся медыцынскай дзейнасцю. У Вільні ён ажаніўся з удавой свайго мецэната – члена віленскай рады Юрыя Адверніка.

Пра далейшае жыццё і дзейнасць Ф.Скарыны разам з шэрагам дакладных фактаў існуюць гіпотэзы, што каля 1522 года ён ажыццявіў падарожжа ў Вітэнберг, дзе сустракаўся з дзеячамі рэфармацыйнага руху Лютэрам і Меланхтонам; што пасля 1525 года разам з Багданам Онкавым ездзіў у Маскву, дзе, верагодна, меў намер заснаваць новую друкарню. Але прывезеныя ім у Маскву кнігі былі канфіскаваны і спалены як выдадзеныя прадстаўніком рымска-каталіцкай царквы.

Мова скарынаўскіх выданняў набліжана да беларускай, хоць у сваёй аснове засталася царкоўнаславянскай. Яго кнігі надрукаваны на высокім для таго часу паліграфічным узроўні, аздоблены гравюрамі, сярод якіх змешчаны і ўласны партрэт выдаўца. Рэлігійныя погляды Ф.Скарыны характарызаваліся талерантнасцю.

У 1529 годзе памерла жонка Ф.Скарыны, пакінуўшы яму дваіх сыноў, а потым – і брат Іван. Сваякі жонкі праз суд запатрабавалі вяртання яе нерухомай маёмасці, укладзенай у выдавецкую справу. Крэдыторы брата, у гандлёвых аперацыях якога браў удзел Францыск, сталі патрабаваць ад яго вяртання братавых даўгоў. Верагодна, фінансавыя цяжкасці вымусілі Ф.Скарыну ў 1530 годзе шукаць дапамогі ў Кёнігсбергу ў прускага караля Альбрэхта, які даў яму дваранскае званне. Але прэтэндэнты на спадчыну жонкі і крэдыторы брата дамагліся арышту Ф.Скарыны. Сакавік – пачатак чэрвеня 1532 года ён адседзеў у турме ў Познані. Выручыў пляменнік Раман, які дамогся аўдыенцыі польскага караля і вялікага князя літоўскага Жыгімонта II і даказаў яму, што Ф.Скарына не можа адказваць за даўгі свайго брата. Кароль вызваліў Скарыну і даў яму прывілей аб падсуднасці юрысдыкцыі толькі каралеўскага суда.

Жыццёвых нягод, якія абрынуліся на Ф.Скарыну, хапіла, каб рашыцца ў 1535 годзе пакінуць, цяпер ужо назаўсёды, радзіму, Вялікае Княства Літоўскае, і пераехаць у Прагу. Чэшскі кароль Фердынанд І Габсбург даў яму пасаду садоўніка і батаніка ў нядаўна закладзеным батанічным садзе на Градчанах. Тут Ф.Скарына правёў апошні перыяд свайго жыцця. Памёр у канцы 1551-га ці на пачатку 1552 года. Месца пахавання не вядома.

Шматгранная прагрэсіўная дзейнасць Ф.Скарыны ўвабрала ў сябе лепшыя агульнаеўрапейскія і славянскія культурныя дасягненні, склала цэлую эпоху ў станаўленні беларускай, рускай і ўкраінскай культур і шмат у чым прадвызначыла характар іх будучага развіцця. Яна адыграла выдатную ролю ва ўмацаванні сувязяў паміж Усходам і Захадам, славянскімі і іншымі народамі Еўропы, зрабіла значны ўплыў на абуджэнне і фарміраванне нацыянальнай свядомасці славянскіх народаў. Праз друкарскі подзвіг Ф.Скарыны ўсходнія славянства дасягнула вышынь еўрапейскай культуры, а беларусы выйшлі на гістарычную арэну.

Геніяльнае пачынанне Ф.Скарыны, багатыя скарынаўскія традыцыі былі падхоплены, прадоўжаны і развіты яго выдатнымі сучаснікамі і паслядоўнікамі – друкарамі, пісьменнікамі, вучонымі і культурнымі дзеячамі Усходняй і Заходняй Еўропы: М.Гусоўскім, М.Ліцвінам, І.Фёдаравым, П.Мсціслаўцам, С.Будным, В.Цяпінскім, П.Труберам, братамі Мамонічамі, Л.Зізаніем, М.Смятрыцкім, С.Полацкім і іншымі. Кнігі Ф.Скарыны распаўсюджваліся ў Беларусі, Украіне, Літве, Расіі і іншых еўрапейскіх землях. На працягу стагоддзяў яны карысталіся тут вялікай папулярнасцю і аўтарытэтам, былі зброяй у барацьбе за нацыянальную культуру і мову. Яны беражна захоўваліся, перадаваліся з пакалення ў пакаленне, перапісваліся, служылі ўзорам для пераймання паслядоўнікамі і здзейснілі вялікую культурную місію ва Усходняй Еўропе. Кнігі Ф.Скарыны як найвялікшая каштоўнасць захоўваюцца цяпер у бібліятэках і музеях свету (усяго захавалася каля 400 экзэмпляраў): Беларусі, Расіі, Літвы, Украіны, Польшчы, Чэхіі, Англіі, Даніі, ЗША.

Францыск Скарына – вялікі патрыёт і addаны сын свайго народа. Нягледзячы на тое, што вучыўся і працаваў у Заходняй Еўропе, ён не парваў сувязяў з радзімай, а ўсе сілы і энергію аддаў служэнню «людем посполитым» для пашырэння асветы ў родным краі. Веды, атрыманыя ва ўніверсітэтах Польшчы і Італіі, ён імкнуўся перадаць свайму народу. Ф.Скарына разумеў важнасць роднай мовы як фактару, які спрыяе захаванню цэласнасці народа, яго адзінства і нацыянальнай самабытнасці. Таму ён замацаваў родную мову ў высокай літаратуры сусветнага значэння – Бібліі як раўнапраўную, «боскую» побач з класічнымі агульнапрызнанымі кананічнымі (лацінскай, грэчаскай, старажытнаяўрэйскай) мовамі. Ён даказаў яе права на «свяшчэннасць». І ў гэтым яго велізарная заслуга перад сваім народам і ўсім славянскім светам. Ф.Скарына стаяў ля вытокаў беларускай нацыянальнай культуры і стаў яе сімвалам.

У 1990 годзе ЮНЕСКА ўзяла ўдзел у мерапрыемствах, прысвечаных 500-годдзю з дня нараджэння Ф.Скарыны. Юбілей шырока адзначаўся ў Беларусі. Актывізавалася даследаванне біяграфіі і спадчыны Ф.Скарыны; з'явіліся новыя навуковыя і папулярныя працы, энцыклапедычныя даведнікі, мастацкія творы, альбомы; праводзіліся скарынінскія святы кнігі, выставы кніг, мастацкіх твораў; скарынінская тэматыка не зыходзіла са старонак друку; выйшла факсімільнае выданне скарынаўскай Бібліі; першвыдадзена публіцыстычная спадчына першадрукара; выдадзены зборнік з 55 вядомых нам сёння каштоўных дакументаў пра Ф.Скарыну і яго акружэнне; праходзіў конкурс на лепшы помнік першадрукару ў Мінску. На святкаванне юбілею з Манрэаля (Канада) быў запрошаны доктар Станіслаў Стэнлі-Скарына – верагодны прамы нашчадак усходнеславянскага першадрукара.

Імя Ф.Скарыны ўвекавечана ў назвах вуліц беларускіх гарадоў, прысвоена друкарні выдавецтва «Беларуская навука», Гомельскаму дзяржаўнаму ўніверсітэту, Полацкаму педагагічнаму вучылішчу. Дыплом імя Францыска Скарыны прысуджаецца лепшым творам паліграфічнага мастацтва. Ордэн і медаль Францыска Скарыны – ганаровыя ўзнагароды ў Рэспубліцы Беларусь для дзеячаў асветы, культуры, навукі. У мастацкім асэнсаванні яркай асобы Ф.Скарыны спрабавалі сябе шмат якія беларускія мастакі, скульптары, кінематаграфісты. Велічныя помнікі славутаму палачаніну ўстаноўлены ў Полацку, Мінску, Лідзе і ў Празе.

Высока ацанілі дзейнасць беларускага асветніка яго сучаснікі і пераемнікі за мяжой. У Падуанскім універсітэце ёсць «зала сарака» славутых дзеячаў навукі і культуры, што вучыліся або выкладалі ў ім. У цэнтры залы, на кафедры, – бюст Галілея. Справа ад яго на сцяне – фрэскавы партрэт Ф.Скарыны. Галілей і Скарына – як сімвалы эпохі Адраджэння. Мемарыяльнай шыльдай з барэльефам ушанаваў свайго выпускніка, які стаў гонарам славянства, Ягелонскі ўніверсітэт у Кракаве. У Вільнюсе, на фасадзе дома, у якім у 1522–1525 гадах друкаваў свае кнігі Ф.Скарына, усталявана мемарыяльная дошка, а ў дворыку – сімвалічная скульптура. У літоўскай сталіцы дзейнічае Беларуская школа імя славутага палачаніна. У Лондан (Англіі) працуе Беларуская бібліятэка і музей імя Францыска Скарыны. Спецыяльнае пасяджэнне ў сувязі з 500-годдзем Скарыны адбылося на X міжнародным кангрэсе славістаў у Сафіі ў 1988 годзе.

Феномен Францыска Скарыны – яго энергічная асоба, арыгінальныя погляды, загадкавая біяграфія – не перастае хваляваць гісторыкаў, філасофаў, філолагаў, мастацтвазнаўцаў з розных краін. Свой уклад у скарыназнаўства ўнеслі даследчыкі Беларусі, Літвы, Украіны, Расіі, Польшчы, Германіі, Чэхіі, Францыі, Вялікабрытаніі, Італіі, ЗША.

(Працяг будзе.)



ПА-ЗА ГУЛЬНЁЙ

з Алесем СІВЫМ

Баскаў – туды, Багдановіч – сюды…

На мінулым тыдні ў адзін дзень на сайце Міністэрства спорту і турызму з'явіліся два невялікія паведамленні.

Першае інфармавала, што *«ў штаб-кватэры Нацыянальнага алімпійскага камітэта адбылося пасяджэнне пазачарговай рэспубліканскай справаздачна-выбарчай канферэнцыі грамадскага аб'яднання «Беларуская федэрацыя веславання»*, падчас якога *«на пасаду старшыні быў пераабраны Аляксандр Машэнскі»*.

Другая абвестка даводзіла да грамадства, што *«абраны новы кіраўнік Федэрацыі хакея Беларусі – ім стаў алімпійскі чэмпіён Аляксандр Багдановіч»*.

У такіх выпадках кажуць: усё змяшалася ў доме Аблонскіх. Паспяховы бізнесмен **Аляксандр Машэнскі**, у якога, упэўнены, хапае праблем і на асноўнай працы, павінен думаць яшчэ і пра веславанне, а алімпійскі чэмпіён па веславанні Аляксандр Багдановіч будзе займацца развіццём хакея ў Беларусі.

Якое дачыненне мае той жа Багдановіч да хакея? Ды практычна ніякага! У федэрацыі паведамілі, што славуты вясляр *«з хакеем пазнаёміўся паралельна нядаўна, гуляе ў аматарскім чэмпіянаце Мінска, у мінулым сезоне выступаў у якасці форварда за каманду другой лігі «Варяг»*.

Што датычыцца Машэнскага, то, вядома, што ён *«мае спартыўныя разрады па барацьбе, веславанні на байдарках і спартыўнай гімнастыцы»*. Адным словам, патэнцыйна гэты бізнесмен мог узначаліць яшчэ як мінімум дзве федэрацыі. Праўда, у федэрацыі гімнастыкі ў яго маглі ўзнікнуць праблемы: з 2014 года ёю кіруе бізнесвумен **Алена Скрыпель** – дырэктар кампаніі Helen Valery і кіраўнік сеткі магазінаў Duty Free, а два бізнесмены ў адной спартыўнай федэрацыі – гэта ўжо занадта.

Зрэшты, для многіх не сакрэт, што рашэнні аб прызначэнні таго ці іншага кіраўніка федэрацыі лабіруюцца і ўзгадняюцца на самым версе, а таму на першае месца часам выходзяць зусім не прафесійныя паказчыкі, а жаданне і ўменне прытрымлівацца «лініі партыі», а таксама наяўнасць у кішэні грошай. Таму, калі партыя кажа «Трэба!», камсамольцы адказваюць: «Так!»

Дарэчы, **Аляксандр Лукашэнка** яшчэ месяц таму анансаваў кандыдатуру новага кіраўніка федэрацыі хакея: *«Вельмі вопытны, разумны чалавек, які ўжо прайшоў палітычную загартоўку»*.

Не застаўся пакрыўджаным і былы старшыня хакейнай федэрацыі **Дзмітрый Баскаў**, які быў прызначаны ў Савет Рэспублікі *«не толькі таму, што ён патрыёт, аддады краіне чалавек»*, але яшчэ і як чалавек *«разумны і дасведчаны»*.

Калі хто не памятае, то ў верасні гэтага года незалежная дысцыплінарная калегія Міжнароднай федэрацыі хакея дыскваліфікавала Дзмітрыя Баскава на 5 гадоў. Рашэнне было прынята пасля дзесяці месяцаў расследавання, праведзенага калегіяй, якая ўстанавіла, што Баскаў парушыў Кодэкс паводзін Міжнароднай федэрацыі хакея.

11 лістапада мінулага года ў Мінску на так званай Плошчы Перамен невядомыя напалі на мясцовага жыхара **Рамана Бандарэнку**, які абараняў бел-чырвона-белыя стужкі, збілі яго і звезлі на мікрааўтобусе. У выніку хлопец, якога затым з РУУС даставілі ў бальніцу, памёр.

Пазней у СМІ былі апублікаваны матэрыялы, паводле якіх некаторыя прыйшлі да высновы: чалавек, які напаў на Бандарэнку, вельмі падобны на шматразовага чэмпіёна свету па тайскім боксе і кікбоксінгу **Дзмітрыя Шакуту**. Акрамя яго на відэа быў зафіксаваны мужчына, вельмі падобны на кіраўніка Беларускай федэрацыі хакея **Дзмітрыя Баскава**.

Міжнародныя хакейныя структуры пачалі расследаванне, і дысцыплінарная калегія заявіла аб наяўнасці дастатковых доказаў таго, што спартыўны функцыянер спрабаваў *«наўпрост аказваць уплыў на іншых, з тым каб яны падтрымлівалі ўрад Беларусі, а таксама пагражаў і дыскрымінаваў беларускіх спартсменаў з-за іх палітычных перакананняў»*.

Таксама вызначана, што *«Баскаў злоўжываў сваім становішчам прадстаўніка федэрацыі хакея, каб падтрымаць Аляксандра Лукашэнку, парушыўшы артыкул 5 Алімпійскай хартыі»*.

Баскава прыбралі з федэрацыі, але, як бачым, святое месца пустым не застаецца. Хаця ў найноўшай гісторыі беларускі спорт бачыў і не такое.

Федэрацыяй футбола кіравалі старшыня Камітэта па авіяцыя **Рыгор Фёдараў**, дзяржсакратар Савета бяспекі **Генадзь Нявыглас**, сёння на гэтай пасадзе – былы ваенны камісар Брэсцкай вобласці і экс-дэпутат Палаты прадстаўнікоў **Уладзімір Базанаў.**

Федэрацыю хакея ўзначальвалі міністр унутраных спраў **Уладзімір Навумаў**, кіраўнік Дзяржаўнага памежнага камітэта **Ігар Рачкоўскі,** старшыня Мінскага аблвыканкама **Сямён Шапіра**…

У 2014 годзе Ігар Рачкоўскі сваё прызначэнне пракаментаваў коратка: *«Я – чалавек ваенны, прывычаіўся заўсёды ісці наперад»*. Затым яму задалі пытанне: «Вы ўзначальваеце яшчэ і федэрацыю парусная спорту. Ці дапаможа вам гэты вопыт у хакеі?» На гэта Ігар Анатольевіч адказаў па-ваеннаму прама і шчыра: *«Парус і хакей вельмі блізкія віды спорту. У іх адна аснова – вада. Толькі ў адным выпадку ў вадкім стане, а ў другім – у замарожаным»*.

Таму якая розніца – парус, хакей ці веславанне? У аснове ж – вада. Таму Баскаў – туды, Багдановіч – сюды…

ИНТЕРЕСНО ЗНАТЬ...

Царственная «репка»

В Йельском университете (США) хранятся небольшого размера глиняные таблички – первые в мире кулинарные книги. Их не могли расшифровать до 1985 года, пока за дело не взялся выдающийся французский ассириолог **Жан Боттеро**, который к тому же весьма преуспел в поварском деле. Основные принципы готовки и рецепты изложены в его труде «Самая старая кухня в мире: приготовление пищи в Месопотамии».

На самой крупной табличке, расшифрованной Боттеро, 25 рецептов: 21 мясное блюдо, три овощных блюда и одно вегетарианское. Вид мяса в рецептах не указан. Историк уверял, что в то время это были курятина, баранина и говядина.

Боттеро установил, что представители одной из древнейших цивилизаций просто обожали лук. Древняя кухня, считал Боттеро, пришлась бы по вкусу далеко не каждому современному гурману. Мало кто всерьез наслаждался бы очень солеными блюдами с огромным содержанием чеснока и лука – а именно так готовили пищу 4000 лет назад.



Диетологи – о пользе лука

Врач-диетолог, нутрициолог, член ассоциации диетологов Канады **Наталья Нефедова** считает лук незаменимым продуктом для здорового образа жизни.

По ее словам, репчатый лук содержит витамины и минералы, клетчатку и множество фитовеществ. Благодаря своему уникальному химическому составу он способен подавлять воспалительные процессы в организме и укреплять иммунитет. В холодное время года для укрепления иммунитета требуется съедать всего лишь половину луковицы в день. Также насыщенный вкус лука помогает снизить потребление соли.

При этом Нефедова призвала не воспринимать лук как лекарство, которое нужно принимать лишь тем, кто уже заболел. Она посоветовала есть этот продукт регулярно, для профилактики. Диетолог подчеркнула, что лук полезен людям с сердечно-сосудистыми и онкологическими заболеваниями, а также диабетом. Кроме того, установлено, что лук является отличным сжигателем жира, на его основе даже разработана диета, в основе которой – луковый суп.

«Единственное – потом будет запах. Но не изо рта – на самом деле будет пахнуть от кожи, потому что вещества будут выделяться через поры», – сказала врач. Кроме того, некоторые люди могут страдать непереносимостью репчатого лука.

Интересные факты

* Лук – самый распространенный продукт в мире: его посевы в несколько раз превышают посевы пшеницы – главного рекордсмена по объему урожая.

* Свое латинское название «Allium» лук получил благодаря знаменитому естествоиспытателю Карлу Линнею, который дал названые овощу от кельтского слова all – «жгучий».

* На территории Европы лук стали употреблять в бронзовом веке.

* Лук наряду с чесноком был знаменит за 30.000 лет до нашей эры. Известный античный историк Геродот писал в своих трудах, что при строительстве знаменитой пирамиды Хеопса было затрачено большое количество денежных средств на покупку для рабов лука, чеснока и редьки.

* В эпоху Средневековья, во времена великих крестовых походов, лук был продуктом, входившим в ежедневный рацион каждого рыцаря. Лук был настолько популярным в те времена, что всего за 8 луковиц христиане могли выменять у сарацинов одного своего плененного товарища.

* Согласно статистике, составленной специалистами ООН, первое место по потреблению лука на одну душу населения можно считать Ливию: среднестатистический житель этой страны употребляет в год около 33 килограммов лука. Второе место можно отдать Сенегалу (до 22 килограммов в год). Далее в списке идут англичане (9,3) и французы (5,6 килограмма).

* Свое название репчатый лук получил из-за схожести по внешнему виду с репой.

* Лук-порей в Великобритании считается национальным символом Уэльса. По легенде, епископ и просветитель Давид Валлийский приказал своему войску перед битвой с саксами прицепить к шлемам лук-порей как отличительный знак. С тех пор 1 марта – День битвы на луковом поле – является национальным праздником Уэльса.

* В луке может содержаться больше сахара, чем в яблоке или груше, – 6%. Во время его приготовления из овоща испаряются летучие вещества, вследствие чего лук становится сладким.

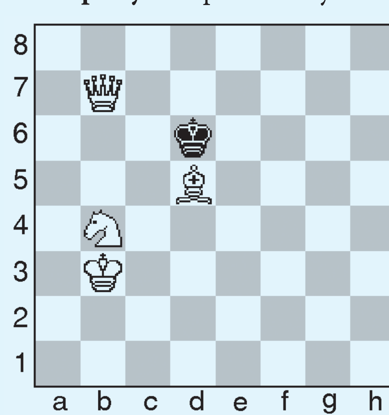
* Бытует мнение, что люди, выращивающие в теплицах лук, меньше подвержены заболеваниям ОРВИ и гриппом.

* Сок лука является отличным обезболивающим средством от укусов шмелей, ос и пчел.

ШАХМАТЫ

Творчы дуэт

Некалькі сумесных задач прапанавалі нам **Аляксей Азаў** з Гомеля і **Віктар Жук** з Брэста. Ва ўсіх – мат за 3 хады.



№1 *(гл.дыяграму)* **Белыя:** Крb3, Фb7, Cd5, Кb4 (4).
Чорныя: Крd6 (1).

№2 **Белыя:** Крb3, Лf6, Ce1, Cf3, Кb5 (5).
Чорныя: Крe3, пd3 (2).

№3 **Белыя:** Крf7, Лg3, Cf8, Кe4, пg2 (5).
Чорныя: Крh5, пg4 (2).
Блізня: Крh5 на h4.

№4 **Белыя:** Крf8, Фf2, Кe7, пп. a3, c2 (5).
Чорныя: Крe4 (1).
Блізня: Кe7 на d7.

Дасылайце рашэнні на адрас рэдакцыі ***(220030 г.Мінск, вул.Энгельса, 34а)*** або на электронны адрас: ***vadim_ne67@mail.ru***.

Аўтарскі конкурс рашэння

Яго арганізуе наш чытач **Міхаіл Кошаль**. Жадаючым удзельнічаць неабходна даслаць СМС са сваім імем, прозвішчам, паштовым або электронным адрасам на нумар М.Кошаля: **8-025-5230799**.

Хто мацнейшы ў Еўропе?

У Ясах (Румынія) прайшоў жаночы чэмпіянат Еўропы (117 удзельніц). Перамагла **Эліна Даніелян** (Арменія). З беларусак лепшы вынік паказала **Вольга Бадэлька** – 11-е месца. **Яна Ільючык** – на 43-й пазіцыі (выканала норму міжнароднага майстра), **Аляксандра Тарасенка** – на 59-й (лепшы вынік сярод дзяўчат да 16 гадоў), **Ксенія Зелянцова** – на 97-й.

Іна Агрэст – Вольга Бадэлька

1.e4 e5 2.Кf3 Кc6 3.Cb5 Кf6 4.0-0 К:e4 5.d4 Кd6 6.de К:b5 7.a4 d6 8.e6 C:e6 9.ab Кe5 10.Кd4 Ce7 11.Кc3 Cd7 12.f4 Кg4 13.Кd5 0-0 14.f5 Кf6 15.К:e7+ Ф:e7 16.Лa3 Лfe8 17.Лg3 Крh8 18.Cg5 c5 19.bc bc 20.Лe3 Фf8 21.Лh3 Кe4 22.Фh5 h6 23.Cc1 Кf6 24.Фf3 c5 25.Кe2 Cb5 26.Лf2 Лe4 27.Cg5 Лae8 28.Кg3 Лe1+ 29.Кf1 Кe4 30.C:h6 gh 31.Фf4 К:f2 32.Л:h6+ Крg8 33.c4 C:c4, 0:1.

Б'янка Хаванец – Яна Ільючык

1.d4 Кf6 2.c4 g6 3.Кc3 Cg7 4.e4 d6 5.Cd3 0-0 6.Кge2 e5 7.d5 a5 8.0-0 Кa6 9.Cc2 Кc5 10.b3 Кg4 11.h3 Кh6 12.Лb1 f5 13.f4 ef 14.C:f4 g5 15.Ch2 f4 16.a3 Ce5 17.Кb5 Cd7 18.Кbd4 Фf6 19.b4 ab 20.ab Кa6 21.Фd3 Крh8 22.Лf2 Лg8 23.Крh1 Лaf8 24.Лff1 Фg6 25.Фd2 Лf6 26.Cd3 Лgf8 27.Лbc1 Фh5 28.c5 f3 29.К:f3 C:h3 30.C:e5 de 31.Кg3 Фg4 32.Кf5 К:f5 33.ef К:b4 34.К:e5 C:g2+ 35.Ф:g2 Лh6+ 36.Крg1 Фd4+ 37.Лf2 К:d3 38.К:d3 Ф:d3 39.Фf3 Лh3 40.Ф:d3 Л:d3 41.Лb2 Л:d5 42.Л:b7 Лf7 43.c6 Крg7 44.Лa7 Лd:f5 45.Лd1 Лc5, 0:1.

Гуляе моладзь

У Брэсце прайшлі юнацкія і дзявочыя першынствы Беларусі ў некалькіх узроставых катэгорыях па хуткіх шахматах (рапідзе) і бліцы.

Сярод дзяўчат да 8 гадоў у абодвух відах праграмы перамагла **Насця Савасцянчук**, да 10 гадоў – **Кіра Ізафатава** ў рапідзе і **Ніка Венская** ў бліцы, да 18 гадоў – **Варвара Палякова** ў абодвух відах.

Сярод юнакоў да 8 гадоў лепшымі былі **Арцём Астапенка** (рапід) і **Давід Даброўскі** (бліц), да 10 гадоў – **Раман Дасюк** (рапід) і **Мацвей Савельеў** (бліц), да 18 гадоў – **Максім Царук** у абодвух відах.

Праз некалькі дзён аналагічныя турніры, але ў іншых узроставых групах, прайшлі ў Гродне. Сярод юнакоў да 12 гадоў у рапідзе перамог **Радзівон Сідарэня**, у бліцы – **Аляксандр Гвоздзь**, да 14 гадоў – адпаведна **Міхей Навуменка** і **Арцём Бляўускі**, да 16 гадоў – **Ягор Сіліч** і **Арцём Сіняўскі**. Сярод дзяўчат: да 12 гадоў – **Маргарыта Бендзік** і **Варвара Мацкевіч**, да 14 гадоў – **Ксенія Норман** і **Юлія Лявонава**, да 16 гадоў – **Варвара Палякова** (у абодвух відах праграмы).

Маладыя беларускія шахматысты бралі ўдзел і ў юнацкім анлайн-чэмпіянаце свету. У стадыю плэй-оф выйшлі ў сваіх узроставых групах **Міхей Навуменка** (у выніку ён заваяваў бронзавы медаль сярод юнакоў да 14 гадоў), **Дзяніс Лазавік**, **Максім Царук**, **Ксенія Зелянцова** і **Аляксандра Тарасенка** (дарэчы, паядынак у 1/8 фіналу паміж дзяўчатамі скончыўся з лікам 2:0 на карысць Ксеніі).

Арцём Стрыбук заняў 2-е месца на юнацкім Кубку М.Бацвінніка ў Маскве, а **Марына Хоміч** была там трэцяй сярод дзяўчат.

Праверце адказы

Задача **М.Кошаля**, змешчаная ў «Народнай Волі» 3 верасня, рашаецца: **1.Кf2!** Не вядзе да мэты 1.Лe3? Cd3! або 1.Кf6? g1Ф!

Першымі правільна рашылі **Ігар Ананіч**, **Васіль Жуковіч**, **Віктар Жук**, **Сяргей Цыльпук**.

Вадзім ЖЫЛКО.

ЗАКУЛІССЕ

У Вялікім тэатры – новыя правілы



З-за росту захворвання на каранавірус у Нацыянальным акадэмічным Вялікім тэатры оперы і балета ўвялі шахматную рассадку ў глядзельнай зале.

«Пры набыцці квіткоў на спектаклі звярніце ўвагу на новую схему залы», – рэкамендуюць у тэатры. На вольных крэслах цяпер вісіць аб'ява: *«У гэтым крэсле сядзіць Муза. Просьба не займаць!»*

Марына ВІШНЕЎСКАЯ.

Адрас рэдакцыі: 220030 Мінск, вул.Энгельса, 34а.
Прыёмная: тэл./факс (017) 326-68-71
Рэкламны аддзел (017) 363-66-04
nvonlineinfo@gmail.com
http://www.nv-online.info
Падпісныя індэксы:
63222 – для індывідуальных падпісчыкаў,
632222 – для прадпрыемстваў і арганізацый.
Заснавальнік, выдавец і галоўны рэдактар Іосіф Паўлавіч СЯРЭДЗІЧ